

Participativní rozpočet v podmínkách místního rozvoje

Bc. Lucie Stanislavová

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Lucie Stanislavová
Osobní číslo:	M230271
Studijní program:	N0413A050031 Management a marketing
Specializace:	Management veřejné správy a regionálního rozvoje
Forma studia:	Kombinovaná
Téma práce:	Participativní rozpočet v podmínkách místního rozvoje

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Proveďte literární rešerši se zaměřením na participativní rozpočty a místní rozvoj.

II. Praktická část

- Analyzujte a vyhodnoťte využívání participativního rozpočtu ve vybraných městech.
- Navrhněte opatření pro změnu a efektivní využívání participativních rozpočtů ve vybraném městě.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- DAMERI, Renata Paola. *Smart City Implementation: Creating Economic and Public Value in Innovative Urban Systems*. Cham: Springer, 2017. ISBN 978-3-319-45765-9.
- KLIMOVSKÝ, Daniel. *Participatívne rozpočtovanie*. 2. doplnené a rozšírené vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-571-0491-9.
- PAVLÍK, Marek (ed.). *Regiony budoucnosti: spolupráce, bezpečí, efektivita : inspirace pro rozvoj měst a regionů s příklady dobré praxe*. Praha: Grada, 2020. ISBN 978-80-271-1310.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Finanční města, obce a regiony*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. ISBN 9788024756080.
- VRIES, Michiel S. de; NEMEC, Juraj a ŠPAČEK, David (ed.). *International Trends in Participatory Budgeting: Between Trivial Pursuits and Best Practices*. Governance and Public Management. Cham: Palgrave Macmillan, 2022. ISBN 978-3-030-79932-8.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Martin Horák, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **10. února 2025**
Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2025**

L.S.

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Michal Pilík, Ph.D.
garant studijního programu

Ve Zlíně dne 10. února 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....

podpis autora

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku participativních rozpočtů v podmínkách místního rozvoje. Cílem práce je analyzovat přístupy vybraných měst k participativnímu rozpočtování, popsat typické prvky participativního rozpočtu pro dané města a identifikovat problémy, které se při jeho realizaci objevují. Teoretická část se věnuje základním pojmům spojených s veřejnou správou, rozpočtováním, participací a místním a regionálním rozvojem. Praktická část obsahuje základní analýzu vybraných měst a popis jejich participativních rozpočtů. V rámci práce proběhly semistrukturované rozhovory se zástupci těchto měst. Na základě výsledků analýzy jednotlivých měst byly provedeny návrhy na zlepšení participativního rozpočtování s cílem zvýšit zapojení veřejnosti do tohoto procesu.

Klíčová slova: participativní rozpočet, regionální rozvoj, participace, veřejné finance, rozpočty

ABSTRACT

The master thesis focuses on the issue of participatory budgeting in the context of local development. The aim of the thesis is to analyse the approaches of selected cities to participatory budgeting, describe the typical elements of participatory budgets in these cities, and identify the problems that arise during their implementation. The theoretical part is devoted to key concepts related to public administration, budgeting, participation, and local and regional development. The practical part includes a basic analysis of selected cities and a description of their participatory budgeting processes. As part of the research, semi-structured interviews were conducted with representatives of these cities. Based on the analysis of the individual cases, proposals were formulated to improve participatory budgeting with the aim of increasing public engagement in the process.

Keywords: participatory budget, regional development, participation, public finances, budgets

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé práce, panu Ing. Martinu Horákovi Ph.D., za cenné rady a pomoc během celého procesu. Velké poděkování patří také zástupcům měst Hodonín, Slavkov u Brna, Břeclav, Znojmo a Mikulov, kteří mi ochotně věnovali svůj čas a umožnili mi získat cenné informace nezbytné pro úspěšné dokončení této práce.

Díky patří také mé rodině a přátelům, kteří mě během mého studia podporovali. V neposlední řadě děkuji sama sobě za trpělivost a odhodlání, které mi pomohly tuto práci dotáhnout až do samotného konce.

OBSAH

ÚVOD.....	13
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	14
I TEORETICKÁ ČÁST.....	15
1 VEŘEJNÁ SPRÁVA.....	16
1.1 ČLENĚNÍ VEŘEJNÉ SPRÁVY:.....	16
2 ROZPOČTOVÁNÍ.....	17
2.1 VEŘEJNÉ FINANCE	17
2.2 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY	17
2.3 ROZPOČTOVÁ SKLADBA	19
2.4 ROZPOČTY MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV	20
2.5 STRUKTURA ROZPOČTU MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV	22
2.6 ROZPOČTOVÝ PROCES	22
3 PARTICIPACE	24
3.1 OBČANSKÁ PARTICIPACE.....	24
3.2 ÚROVNĚ PARTICIPACE	26
3.3 AKTÉŘI PARTICIPACE	27
3.4 E-PARTICIPACE.....	27
4 PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET.....	29
4.1 UŽIVATELÉ PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTOVÁNÍ	31
4.2 PRINCIPY PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTOVÁNÍ	31
4.3 VÝHODY A NEVÝHODY VYUŽÍVÁNÍ PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTU	32
4.4 PROCES VZNIKU PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTU	33
5 MÍSTNÍ A REGIONÁLNÍ ROZVOJ.....	35
5.1 AKTÉŘI MÍSTNÍHO A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE.....	36
5.2 UDRŽITELNÝ ROZVOJ	37
5.3 PARTICIPACE SOUČÁSTÍ MÍSTNÍHO A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE.....	38
6 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	40
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	42
7 CHARASTIKA JIHOMORAVKÉHO KRAJE	43
8 MĚSTO HODONÍN.....	45
8.1 CHARAKTERISTIKA MĚSTA HODONÍN	45
8.2 ROZPOČET A FINANCE	46
8.3 ROZVOJ MĚSTA HODONÍN	46

8.4	PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET MĚSTO HODONÍN	48
9	MĚSTO SLAVKOV U BRNA.....	51
9.1	CHARAKTERISTIKA MĚSTA	51
9.2	ROZPOČET A FINANCE.....	52
9.3	ROZVOJ MĚSTA SLAVKOV U BRNA	52
9.4	PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET MĚSTA SLAVKOV U BRNA	53
10	MĚSTO BŘECLAV	55
10.1	CHARAKTERISTIKA MĚSTA BŘECLAV	55
10.2	ROZPOČET A FINANCE.....	56
10.3	ROZVOJ MĚSTA BŘECLAV	56
10.4	PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET MĚSTA BŘECLAV	57
11	MĚSTO ZNOJMO	60
11.1	CHARAKTERISTIKA MĚSTA ZNOJMO	60
11.2	ROZPOČET A FINANCE.....	61
11.3	ROZVOJ MĚSTA ZNOJMO.....	61
11.4	PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET MĚSTA ZNOJMA	62
12	MĚSTO MIKULOV	65
12.1	CHARAKTERISTIKA MĚSTA MIKULOV	65
12.2	ROZPOČET A FINANCE.....	66
12.3	ROZVOJ MĚSTA MIKULOV	66
12.4	PARTIPAČNÍ ROZPOČET MĚSTA MIKULOV	68
13	ROZHOVORY SE ZÁSTUPCI JEDNOTLIVÝCH MĚST	70
13.1	ROZHOVOR SE ZÁSTUPCEM MĚSTA BŘECLAV	71
13.2	ROZHOVOR SE ZÁSTUPCEM MĚSTA HODONÍN	72
13.3	ROZHOVOR SE ZÁSTUPCEM MĚSTA ZNOJMO	73
13.4	ROZHOVOR SE ZÁSTUPCEM MĚSTA SLAVKOV U BRNA.....	74
13.5	ROZHOVOR SE ZÁSTUPCEM MĚSTA MIKULOV	75
13.6	SHRNUTÍ ROZHOVORŮ	77
14	POROVNÁNÍ PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTOVÁNÍ V JEDNOTLIVÝCH MĚSTECH	78
15	NÁVRHOVÁ ČÁST	82
15.1	NÁVRH NA ZVÝŠENÍ POČTU NÁVRHŮ	83
15.2	NÁVRH NA ZVÝŠENÍ POČTU HLASUJÍCÍCH	84
	ZÁVĚR.....	87
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	89

SEZNAM OBRÁZKŮ	95
SEZNAM TABULEK.....	96
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	97

ÚVOD

Diplomová práce se zaměřuje na participativní rozpočet jako nástroj pro podporu místního rozvoje. Participativní rozpočet je jedním z nástrojů pro posílení občanské participace, umožňuje zapojení občanů do rozhodovacích procesů, posiluje spolupráci a transparentnost mezi veřejností a veřejnou správou. Tento nástroj má vliv na rozvoj komunity a také na rozvoj konkrétního území.

Cílem práce je analyzovat přístupy vybraných měst k participativnímu rozpočtování, popsat typické prvky participativního rozpočtu pro dané města a identifikovat problémy, které se při jeho realizaci objevují.

Práce se zaměřuje na pět měst v rámci Jihomoravského kraje, které nástroj participativního rozpočtování používají. Jedná se o města Hodonín, Slavkov u Brna, Břeclav, Znojmo a Mikulov.

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí – teoretické a praktické. V teoretické části jsou představeny základní koncepty z oblasti veřejné správy, rozpočtování, participace a regionálního rozvoje. V teoretické části budou vymezeny základní pojmy spojené s veřejnou správou, rozpočtováním, participací a místních a regionálním rozvojem za pomoci odborných knih a jiných zdrojů.

Praktická část se bude věnovat základní charakteristice Jihomoravského kraje, a hlavně základní analýze vybraných měst, se zaměřením na popis jejich participativního rozpočtu. Tato analýza bude provedena využitím sekundárních dat, která jsou běžně dostupná veřejnosti. Dále k charakteristice participativního rozpočtu daných měst budou zajištěna primární data, která budou získána prostřednictvím rozhovoru s odpovědnými osobami za participativní rozpočtování v daném městě.

Cílem dané analýzy je identifikovat základní charakteristiky jednotlivých měst a jejich využití participativního rozpočtu a také odhalit možné nedostatky. Na základě získaných dat bude proveden návrh, jehož cílem bude vyřešení nedostatků participativního rozpočtování.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem práce „*Participativní rozpočet v podmínkách místního rozvoje*“ je provedení analýzy současného stavu participativních rozpočtů ve vybraných městech Jihomoravského kraje, na základě této analýzy identifikovat bariéry jeho využívání a navrhnout doporučení, jejichž účelem je jeho efektivnější využívání a zvýšení zájmu občanů o účasti na participativním rozpočtu.

K dosažení tohoto cíle bude použito několik metod. V rámci teoretické části práce je použita literární rešerše odborných knih a jiných odborných zdrojů. Tato literární rešerše slouží k vymezení a lepšímu porozumění pojmů souvisejících s participativním rozpočtováním, veřejných financí a také s rozvojem území. V praktické části budou použita sekundární data získaná ze dostupných oficiálních zdrojů a také primární data, která budou zajištěna prostřednictvím rozhovorů s koordinátory participativního rozpočtu nebo jinými zástupci daných měst. Ke shrnutí a interpretaci dat jsou využity tabulky a grafy. Na základě vyhodnocených dat bude proveden návrh zaměřený na řešení nedostatku zjištěného z předcházející analýzy.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 VEŘEJNÁ SPRÁVA

Veřejná správa představuje souhrn činností, které mají za cíl zabezpečení úkolů na státní úrovni a na úrovni samosprávy, a to v souladu s veřejným zájmem. Funkční pojetí veřejné správy je správa, poskytování služeb, kontrola a organizování. Veřejná správa umožňuje plnění úkolu, které spadají do kompetence státu a také zabezpečení veřejných statků. (Peková et al., 2008, str. 61-63)

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj definuje veřejnou správu následujícím způsobem a to tak, že veřejná správa je projevem státní moci, jedná se o spravování veřejných věcí ve veřejném zájmu a v mezích stanovených zákonem. (OECD, 2023, str. 41)

1.1 Členění veřejné správy:

- a) Státní správa – nositelem státní správy je stát. Státní správa má dominantní postavení. Státní správa zahrnuje orgány se všeobecnou působností a orgány se specializovanou působností. Mezi orgány s všeobecnou působností můžeme zařadit například vládu. Ministerstva, jednotlivé ústřední orgány a ostatní detašovaná decentralizovaná pracoviště spadají pod orgány se specializovanou působností.
- b) Samospráva – samosprávu můžeme dále dělit na:
 - a. Územní samosprávu – je zakotvená v zákoně a jedná se o právo občanů na spravování určitého území, tedy o právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí. Jako samosprávné celky rozlišujeme obec a kraje.
 - b. Zájmovou samosprávu – jedná se například o profesní komory apod. (Peková et al., 2008, str. 62-73)
- c) Decentralizovaná veřejná správa – přímo souvisí se samosprávou, jedná se o rovnoměrné rozdělení moci mezi centrální orgány a orgány samosprávy.
- d) Dekoncentrace – rozmístění státní správy v území, nejedná se o rozdělení moci mezi centrální orgány a orgány samosprávy. V tomto případě jde o využívání přenesené působnosti, například vydání občanských průkazů na městských úřadech, které mají tuto kompetenci, nikoliv pouze až na ministerstvu vnitra. Tímto krokem je možno zpřístupnit některé služby občanům přímo v místě jejich bydliště. (OECD, 2023, st. 50-51)

2 ROZPOČTOVÁNÍ

2.1 Veřejné finance

Finanční vztahy a operace mezi vládními institucemi a ostatními subjekty jako jsou domácnosti, neziskové organizace a firmy, tvoří základ veřejných financí. Tyto finance mají za úkol alokaci, stabilizaci a přerozdělování. Fiskální systém, který je pro jejich realizaci nezbytný, je postaven na koloběhu peněz a soustavě veřejných rozpočtů. (Národní rozpočtová rada, © 2025)

Výraz veřejné finance je komplexní pojem a spadá pod něj několik dalších výrazů jako například veřejné výdaje, daně nebo veřejný rozpočet. Zároveň lze tyto pojmy zkoumat z různého pohledu, můžeme se setkat s definicí v širším slova smyslu nebo s definicí v užším slova smyslu. Širším slova smyslu lze například pojem daně vnímat jako všechny vybírané daně a v užším slova smyslu je možno brát v potaz jenom určitou část daní jako například daně nepřímé nebo přímé.

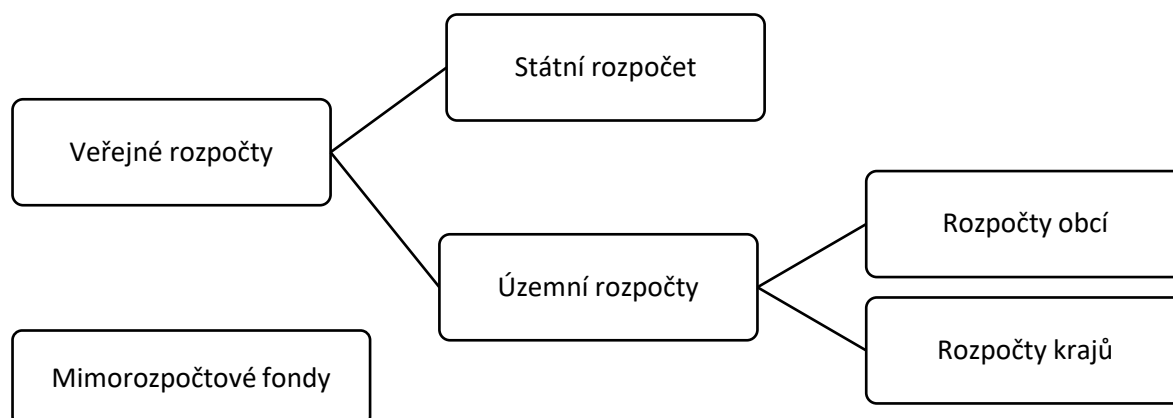
S pojmem veřejné finance souvisí pojem veřejný sektor. Základem veřejného sektoru je společné vlastnictví, rozhodování na základě veřejné volby a ve veřejném zájmu neboli takový zájem, který odpovídá potřebám většiny společnosti.

Ve veřejném sektoru vystupuje několik aktérů, jimiž mohou být jednotlivci například ministr nebo hejtman nebo kolektivní aktéři jako vláda nebo zastupitelstva obcí a krajů. Dále můžeme tyto aktéry rozdělit na aktéry zástupců státní správy a zástupců samosprávy. (Maaytová et al., 2015, str. 14–19)

2.2 Rozpočtová soustava České republiky

Do soustavy veřejných rozpočtů se zařazuje:

- nadnárodní rozpočty – například rozpočet Evropské Unie,
- ústřední rozpočet – v případě České republiky hovoříme o státním rozpočtu,
- rozpočty územních samospráv – tedy rozpočty obcí a krajů,
- rozpočty veřejných podniků a veřejnoprávních neziskových organizací. (Peková, 2011, str. 98)

Obrázek 1 Rozpočtová soustava ČR (vlastní zpracování)

Rozpočtovou soustavu ČR neboli „veřejnou rozpočtovou soustavu“ tvoří dvě úrovně. První úroveň je centrální rovina a druhou úrovní jsou rozpočty územní samosprávy.

Centrální rovinu rozpočtové soustavy tvoří státní rozpočet, rozpočty státních fondů, rozpočty organizačních složek státu. Základním prvkem je státní rozpočet. Státní fondy jsou například Státní fond životního prostředí, Státní fond dopravní infrastruktury, Státní fond pro podporu a rozvoj české kinematografie, Státní fond kultury a další. Mezi organizační složky státu (OSS) řadíme ministerstva, Ústavní soud, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta, Úřad vlády České republiky a další. (Ochrana et al., 2010, s. 84–85)

Druhá úroveň rozpočty územní samosprávy se skládá z rozpočtů krajů a rozpočtů obcí. Rozpočty krajů a obcí lze označit za decentralizované peněžní fondy. (Provazníková, 2015, s. 51)

Veřejné rozpočty jakožto součást veřejných financí plní několik funkcí, mezi tyto funkce lze zařadit alokační, redistribuční a stabilizační funkci.

Alokační funkce úzce souvisí s decentralizací, tedy část aktivit je převedena na územní samosprávu. Redistribuční funkce se týká rozdělení veřejných financí, například transfery obyvatelům v rámci sociálního zabezpečení. Cílem redistribuční funkce je vyrovnaní sociální a důchodové nerovnosti ve společnosti. Stabilizační funkce je aktivní zasahování státu do hospodářského mechanismu, především za pomoci výdajů ze státního rozpočtu.

Stabilizační funkce se projevu zejména v době hospodářských cyklických výkyvů. (Peková, 2011, str. 99–100)

Jedno z pojetí veřejného rozpočtu je „*veřejný rozpočet jako peněžní fond*“, v tomto případě je rozpočet sestaven, rozdělen a využíván podle pravidel nenávratnosti, neekvivalentnosti a nedobrovolnosti.

Dalším pojetím je „*veřejný rozpočet jako bilance*“, v tomto případě definice veřejného rozpočtu je z účetního pohledu. Jedná se bilanci, která porovnává běžné a kapitálové příjmy a výdaje. (Peková et al., 2008, str. 138-139)

Další z pohledů na rozpočet je „*rozpočet jako nástroj prosazování cílů municipální a regionální politiky*“ tedy rozpočet lze vnímat jako nástroj ekonomického a sociálního rozvoje daného území, a to prostřednictvím toho, že umožňuje stanovení priorit v poskytování veřejných statků a služeb, dále rozdělení zdrojů mezi jednotlivé činnosti obce a také poskytuje detailní přehled o finanční situaci a plánech obce.

Na základě výše pohledů na rozpočet lze vymezit tyto funkce rozpočtu:

- rozhodovací – určuje cíle a směr, kterého chce daný celek dosáhnout a kam budou jeho finanční prostředky směřovat,
- řídicí – zajišťuje rozdělení zdrojů mezi jednotlivé části obce tak, aby bylo zajištěné efektivní řízení,
- kontrolní – zprostředkovává ucelený přehled hospodaření obce. (Provazníková, 2015, str. 52-53)

2.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba neboli třídění příjmů a výdajů. Rozpočtová skladba je upravována vyhláškami Ministerstva financí, aktuální je „*Vyhláška č. 412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě*“. Rozpočtová skladba se týká veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů. Konkrétně se uplatňuje ve státním rozpočtu, rozpočtech peněžních fondů státních fondů, v rozpočtech a peněžních fondů obcí, krajů a dobrovolných svazků obcí. (Provazníková, 2015, str. 100)

Rozpočtová skladba by měla být jednotná, závazná, stabilní, srozumitelná a kompatibilní. Tyto zásady by měly pomoci lehkému srovnání jednotlivých rozpočtů, důraz

je kladen na jasnou definice položek, na jasně vytyčená pravidla třídění, návaznost na zákon a jednotlivé vyhlášky a také na zákony Evropské unie. (Vojtíšková, 2018, str.11)

Rozpočtová skladba umožňuje několik druhů třídění příjmů a výdajů dle vyhlášky č. 412/2021 Sb. *Vyhláška o rozpočtové skladbě*, paragraf 2 odstavec 2. Níže jsou uvedeny jednotlivé druhy třídění a definice těch nejzákladnějších.

1. druhové třídění – rozděluje příjmy na daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté transfery a výdaje rozděluje na běžné a kapitálové výdaje a financování.
2. Odvětvové třídění – odpovědností třídění rozděluje příjmy a výdaje do 6 odvětvových skupin.
3. Konsolidační třídění – tento typ třídění rozlišuje příjmy a výdaje na základě jejich směřování.
4. Odpovědnostní třídění – rozlišování příjmů a výdajů dle jejich příslušnosti k určitému orgánu.
5. Podkladové třídění
6. Prostorové třídění
7. Nástrojové třídění
8. Doplnkové třídění
9. Programové třídění
10. Účelové třídění
11. Strukturální třídění
12. Transferové třídění

2.4 Rozpočty místních samospráv

Rozpočet obce je finančním plánem na daný kalendářní rok, který slouží k řízení a financování aktivit samosprávy. Rozpočet samospráv je možno považovat za strategický dokument, který určuje způsoby efektivního hospodaření s jejich majetkem. Rozpočet samospráv je také nástrojem veřejné politiky, jelikož dochází k zajišťování veřejných prostředků.

Mezi základní funkce, které plní rozpočet patří alokační, redistribuční a stabilizační.

Při tvorbě rozpočtu vychází obec ze svého střednědobého rozpočtového plánu a z informací získaných z rozpisu státního rozpočtu, krajského rozpočtu a rozpočtového provizoria. V případě, že obec nestihne schválit rozpočet před 1. lednem rozpočtového roku, musí do konce předchozího roku schválit pravidla rozpočtového provizoria, která jsou nezbytná pro zajištění plynulého hospodaření do té doby, než je rozpočet na daný rok schválen. (Vojtíšková, 2018, str. 13)

Zastupitelé samosprávy jsou při tvorbě rozpočtu vázány několika zákony například zákonem o obcích, popřípadě zákonem o krajích a také zákonem o finanční kontrole.

V rámci rozpočtu se nakládá s veřejnými prostředky, proto je důležité, aby při tvoření a plnění rozpočtu byla zachována efektivnost, hospodárnost a účelnost. (Pavlík, 2014, str.53)

Soustavu rozpočtů místních samospráv tvoří pouze a jen jejich rozpočet, místní správy tvoří a spravují rozpočty jimi zřízených příspěvkových organizací a také mimorozpočtové peněžní fondy. (Provazníková, 2015, str. 62-63)

Rozpočet příspěvkové organizace je přímo navázán na jejího zřizovatele. Příspěvková organizace tedy nakládá s finančními prostředky získanými od svého zřizovatele, ale také disponuje prostředky, které získala vlastní činností. Mezi další příjmy, s kterými příspěvková organizace disponuje patří dary získané od fyzických a právnických osob. (Zákon č. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, © 2025)

Místní samosprávy mohou zřizovat účelové a bezúčelové peněžní fondy. Příjmem peněžních fondů jsou ve většině případů nerozdělené příjmy, konkrétně se jedná o:

- a) nerozdělené a přebývají peněžní prostředky z minulých rozpočtových období,
- b) příjmy získané v daném rozpočtovém období, a které nebudou v daném rozpočtovém období použity,
- c) částky z rozpočtu, které jsou určeny na doplnění peněžních prostředků fondů neboli dotace do mimorozpočtových fondů.

Účelové fondy mohou být zřizovány na infrastruktury, bydlení, opravy památek a tak dále. (Zákon č. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, © 2025)

Většina obcí a krajů zřizují tzv. Fond rezerv a rozvoje, tento fond může sloužit na financování investičních záměrů anebo na financování schodku rozpočtu obce nebo kraje. Mimorozpočtové peněžní fondy mají tu výhodu, že jejich prostředky se převádí do dalších let. (Provazníková, 2015, str. 68-69)

Rozlišujeme tyto druhy rozpočtů:

- vyrovnaný rozpočet – v tomto případě se výdaje a příjmy rovnají,
- přebytkový rozpočet – v tomto případě příjmy převyšují výdaje,
- schodkový rozpočet – neboli deficitní rozpočet, v tomto případě jsou výdaje větší než příjmy. (Provazníková, 2015, str. 62)

2.5 Struktura rozpočtu místních samospráv

Rozpočet je rozdělen na dvě části, jednu část tvoří běžný rozpočet a druhou tvoří kapitálový rozpočet.

Běžný rozpočet tvoří běžné příjmy a provozní výdaje, zpravidla každoročně se opakující, zatímco kapitálový rozpočet je tvořen investičním majetkem neboli dlouhodobým majetkem. Kapitálové příjmy a výdaje jsou na rozdíl od běžných příjmů a výdajů jednorázové a neopakují se každoročně. Toto rozdělení umožňuje přehlednější analýzu a také pomáhá při určování daňových a nedaňových nákladů. (Provazníková, 2015, str. 60-61)

2.6 Rozpočtový proces

Veřejné rozpočty se v České republice sestavují na jeden kalendářní rok. Rozpočtový proces se může lišit, záleží na orgánu, pro který je sestavován. Rozpočtový proces, ale netrvá jeden kalendářní rok jako doba, na kterou je rozpočet sestavován, zpravidla se může jednat o 1,5 až 2 roky. Během této doby se provádí kroky jako analýza minulých období, stanovení cílů, vytvoření návrhu, vytvoření konečného rozpočtu a jeho schválení, kontrola plnění, závěrečný účet a následná kontrola. Všechny tyto kroky tvoří tzv. rozpočtový proces.

V rámci rozpočtového procesu místních samospráv se do tohoto procesu zapojuje několik orgánů. Návrh rozpočtu provádí výkonný orgán obce nebo kraje, zpravidla se jedná o finanční odbor, následná projednání jsou vykonávána radou a finanční výborem, schvalování rozpočtu má v kompetenci zastupitelstvo kraje nebo obce. Na kontrole plnění a na sestavení závěrečného účtu se podílí zpravidla všechny tyto orgány. (Provazníková, 2015, s. 63-64)

V rámci rozpočtového hospodaření a rozpočtového procesu se uplatňuje několik zásad jako:

- zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu,

- zásada reálnosti a pravidelnosti rozpočtu,
- zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu,
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu,
- zásada publicity,
- zásada účelovosti rozpočtu
- a zásada efektivnosti a hospodárnosti rozpočtu. (Vojtíšková, 2018, str.7)

V průběhu roku je možná aktualizace rozpočtu z důvodu aktuálních potřeb města a takovým způsobem, aby byly dodrženy všechny zásady rozpočtové kázně. (Pavlík, 2014, str. 55)

3 PARTICIPACE

„Participace je přímé, strukturované a transparentní zapojení uživatelů území do procesu vzniku plánu nebo projektu. „(Maier, 2012, str 225)

3.1 Občanská participace

Participace patří k jedné ze základní složek demokratického života. Participace občanů a dalších zainteresovaných stran je jedním ze základních konceptů otevřeného vládnutí. Participace na veřejném děním neznamena pouze projevit svůj názor u voleb, ale existuje i několik forem, které občanům umožňují aktivně se podílet na procesu veřejného rozhodování. Mezi formy možné participace lze zařadit volby, účast na referendech, spolupráce na rozpočtových prioritách nebo i protesty.

Participativní demokracie vyžaduje otevřenost a neustálý dialog s veřejností, možnosti shromáždění a prostor k veřejné výměně názorů. (Heger, 2012, str. 90)

Občanskou participaci se rozumí zapojení do procesu rozhodování o věcích veřejných. (Klimovský, 2022, str. 21)

Participativní demokracie přináší několik výhod, ať už se jedná o pravidelné zapojování občanů do veřejného dění, ale také rovněž s sebou nese několik nevýhod. V rámci participativní demokracie nemůžeme předpokládat rovný přístup k veřejné politice všech občanů. Obdobně jako ve většině politik zde hrozí výrazné postavení a prosazování zájmů určité skupiny obyvatel nad většinovým zájmem. Zároveň se také musí podotknout, že ne všechny skupiny obyvatel mají potřebu být aktivně zapojeni do veřejných politik. Tato skutečnost může být determinována jejich společenským postavením, mírou spokojenosti s podmínkami života nebo jejich kulturním založením. Jednou z hrozeb participativní demokracie je tzv. lobbying. Tento jev souvisí s korupcí na lokální, regionální a národní úrovni. Korupční a lobbistické tlaky mohou mít negativní vliv na rozhodování veřejných politik, a tedy negativní vliv na zájem občanů. (Kadeřábková a Peková, 2012, str. 159)

Participace nepřichází pouze ze strany občanů, iniciace musí přicházet i ze strany veřejné správy, zvýšené zaměření na transparentnost a větší interakce s občany a dalšími zainteresovanými stranami. (OECD, 2023, str. 53–55)

Participaci občanů je zapotřebí plánovat a zajistit aktivity k jejímu uskutečnění, je potřeba zajistit komunikaci a motivaci občanů, podporu zkvalitnění výstupu a podporu osobního růstu zapojených aktérů. (Maier, 2012, str. 240)

Aktivní účast obyvatel na životě v komunitě lze rozdělit do dvou skupin, a to na reprezentativní a participační:

- Reprezentativní forma je realizována za pomoci pravidelných voleb, a to až už lokálních nebo celostátních.
- Participační forma je aktivní využívání právně zakotvených prostředků, které občanům umožňují podílet se na rozhodovacích procesech. (Kadeřábková a Peková, 2012, str. 156)

K pojmu občanská participace je také důležité definování pojem občanská společnost. Občanská společnost je samostatná nezávislá společnost, která se zapojuje do řešení veřejných záležitostí, činí tak pro zastání veřejného zájmu a v rámci norem dané společnosti.

Občanská společnost je prostor pro organizovaný společenský život, účast je dobrovolná a občanská společnost vzniká samovolně. Jedná se o individuální a dobrovolné aktivity jednotlivců, které mohou být nezávislé na veřejné správě a tímto jednáním nesledují ekonomický přínos pro samotné. (Klimovský, 2022, str. 13–17)

Občanská participace přináší několik pozitivních přínosů. Participace přináší možnost získat informace o problémech přímo od uživatelů území. Lze se dozvědět o jejich požadavcích a námětech, které by bez této participace nemuseli být projektantům dostupné. V případě zapojení uživatelů území je větší pravděpodobnost, že projekt, který se nestihne dokončit v rámci čtyřletého volebního období, bude pokračovat i při změně politického obsazení dané samosprávy. Angažovanost více stran pomůže ke kontinuitě daného projektu. Participace napomáhá občanům zvýšit jejich povědomí a podněcuje je k většímu zájmu o dění kolem nich.

Participace se netýká pouze jednotlivých občanů, ale i místních podnikatelů. Participace soukromého sektoru může být finančně nápomocná, může se jednat o různé sponzorské dary na daný projekt a podobně.

S občanskou participací přichází zlepšení sociálního prostředí, jedná se o zlepšení vztahů, zlepšení komunikace mezi samosprávou a občany a zvýšení důvěry občanů směrem k veřejné správě. Zároveň se zvyšuje udržitelnost ve společnosti a území, řeší se reálné problémy území a hledá se dlouhodobě udržitelné řešení. Může docházet k podpoření místní ekonomiky a zlepšení přístupu k informacím. (Maier, 2012, str. 228–233)

3.2 Úrovně participace

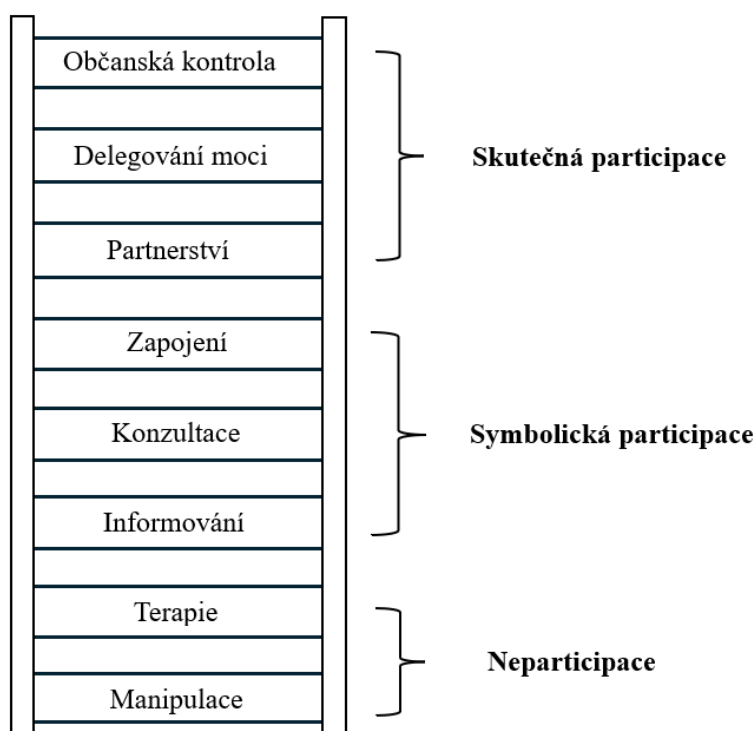
Úrovně zapojení veřejnosti do participace lze graficky znázornit za pomoci tzv. žebříku participace. Žebřík participace rozděluje participaci na 8 kategorií, které se následně dělí do tří úrovní.

První z úrovní představuje minimální nebo pouze symbolickou účast občanů na participaci. V této úrovni jsou zástupci samosprávy a veřejné správy v aktivní roli, zatímco občané vystupují v pasivní roli a jsou ve většině případů pouze příjemci informací.

Aktivnější zapojení občanů do participace představuje střední úroveň, v rámci této úrovně jsou využívány konzultace nebo veřejné projednání. Názory občanů jsou v této úrovni vyslyšeny, ale hlavní rozhodovací pravomoc zůstává v rukou úředníků.

Nejvyšší úroveň zahrnuje aktivní zapojení veřejnosti do veřejných věcí. Na této úrovni dochází k přenosu pravomocí nebo občanské kontrole, přičemž rozhodovací kompetence jsou společně rozděleny mezi občany a představitele samosprávy a veřejné správy.

Pohyb po participativním žebříku je možný oběma směry, v závislosti na přístupu politické reprezentace a úředníků. Obecným cílem by mělo být posun směrem k vyšším úrovním tak, aby občané měli skutečný vliv na veřejné záležitosti. (Klimovský, 2022, str. 22-23)

Obrázek 2 Žebřík participace (Zdroj: Klimovský, 2022)

3.3 Aktéři participace

V rámci občanské participace lze pozorovat zapojení několika účastníků tohoto procesu. Při procesu občanské participace na projektu pro veřejnou správu rozlišujeme tyto účastníky:

1. Uživatelé – převážně se jedná o občany, tedy jednotlivce. Ale do této skupiny spadají také místní organizace a společenství, tedy například spolky anebo obchodníci. Jsou zapojeni do projektu jako nositelé místních znalostí. Projekt se jich bezprostředně týká a jeho výsledky se jich budou týkat.
2. Experti – jejich role je přinést expertní a odborné znalosti do projektu. Do této skupiny spadá hlavní projektant a specialisté a experti.
3. Veřejná správa – vystupuje jako nositel odpovědností a pravomocí. Ve většině případech jako zadavatel projektu. V tomto případě se jedná o samosprávu daného území, ale také státní správu například dotčené orgány jako památková ochrana, státní hygiena nebo stavební úřady. (Maier, 2012, str. 227–228)

3.4 E-participace

Participace občanů se vyvíjí a veřejná správa se participaci snaží přizpůsobit dnešnímu digitálnímu světu. Prostřednictvím digitálních a informačních technologií samosprávy komunikují s občany, a proto je tedy přirozeným krokem tímto způsobem je zapojit i do rozhodovacích procesů. V tomto případě mluvíme o tzv. digitální participaci nebo e-participaci.

Rozvoj technologií a e-participace jsou součástí konceptu Smart City, které používá stále více měst.

E-participace má své výhody a nevýhody. Mezi nevýhody lze zařadit nedostatečné zapojení některých skupin občanů, složitější technické zabezpečení a možné kybernetické útoky. E-participace zahrnuje několik prvků, kterými jsou:

- e-informace – zajištění dostupných informací online,
- e-konzultace – zajištění poradenství a konzultací občanům online,
- e-rozhodování – online forma přímé participace občanů na rozhodování. (Pavlík, 2020, str.91-92)

Mezi konkrétní nástroje e-participace, které lze v praxi využít patří následující:

- Vytvoření diskusních fór pro e-participaci – vymezení sekce na webových stránkách města nebo jiných k diskutování občanů o konkrétních tématech.
- Virtuální komunity – webové aplikace určené pro online setkávání občanů, ke komunikování občanů o společných zájmech a budování vztahů mezi spoluobčany.
- Online úřední hodiny – vymezení online prostoru pro úředníky a občany.
- E-petice – možnost pro občany zapojení se do různých petic.
- E-voting – hlasování pomocí internetu, které je bezpečné a je v souladu s principy volebního práva.
- E-dotazování – využívání online dotazníků pro získání relevantních informací od občanů. (Špaček, 2012, str. 13-14)

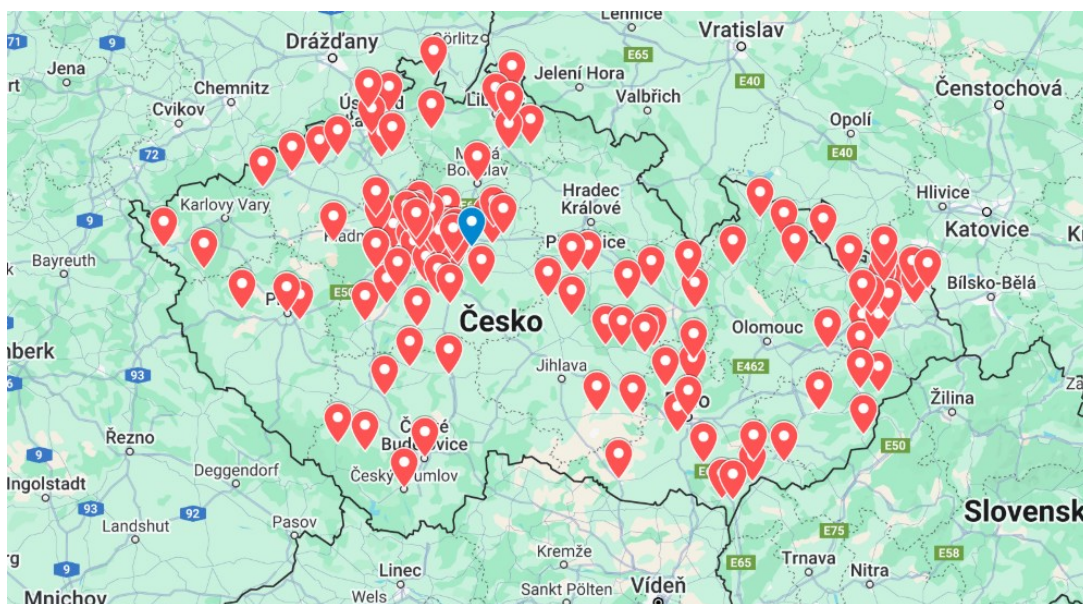
Jednou z konkrétních forem e-demokracie je elektronické participativní rozpočtování (e-PB), které usiluje o zapojení občanů do rozpočtového procesu a tím podporuje demokratičtější způsob řízení. E-demokracie pomáhá zajišťovat efektivnější veřejnou správu, kvalitnější služby pro občany a také lepší demokratické procesy. (Mærøe, 2021)

4 PARTICIPATIVNÍ ROZPOČET

Participativní rozpočet je výsledkem procesu zapojení občanů do rozhodování o určené částce financí, která byla vyčleněna vedením města. (Černý, 2016, str. 6)

Participativní rozpočet patří k jedné z nejvíce populárních demokratických inovací poslední doby. Poprvé bylo participativní rozpočtování použito v Brazílii v 90. letech 20. století. Následně se odtud rozšířilo do dalších zemí jako například Německo nebo i Česká republika. Prvotními cíli participativního rozpočtování bylo bojovat proti korupci, snížit sociální nespravedlnost a také zapojení občanů do politických a rozhodovacích procesů. S rozšířením participativního rozpočtování do celého světa začali vznikat různé koncepce, které měly odlišné cíle a průběh procesu. (Vries et al., 2022, str. 27)

V České republice se nyní jedná o nástroj, který využívá nebo jej vyzkoušelo 141 obcí. (Agora CE o.p.s., © 2025)

Obrázek 3 Mapa zobrazující obce používající participativní rozpočet
(Zdroj: Agora CE o.p.s., © 2025)

Jak již bylo zmíněno v předchozím odstavci, jedná se o vyčleněný balíček peněz, o kterém rozhodují občané. Participativní rozpočet je otevřen všem složkám společnosti tedy jednotlivcům, zástupcům neziskových organizací, podnikatelům, zaměstnancům atd. Implementace participativního rozpočtu vyžaduje vůli a určitou úroveň komunikace a rozhodování o finančním stavu daného celku. Participativní rozpočet je jistou formou decentralizace a podporuje mechanismy autentické demokracie neboli přímá účast na politickém rozhodování. (Pavlík, 2014, str. 10)

Existuje několik kritérií, které je zapotřebí mít na paměti, pokud chtějí orgány do jakéhokoli procesu rozpočtování, tedy i v případě participativních rozpočtů, zapojit veřejnost. I při zapojení veřejnosti musí být zachován princip reprezentativnosti. Proces by měl být otevřený pro všechny skupiny obyvatel i jednotlivce. Zásadní je také to, aby připomínky veřejnosti byly zohledněny již od samotného počátku tvorby rozpočtu. (Klimovský, 2022, str. 31)

Participativní rozpočty můžeme vnímat jako širší součást veřejné politiky. Participativní rozpočet může sloužit jak k sociální transformaci, tak jako nástroj pro boj s korupcí a zlepšení správy veřejných věcí. (Porto de Oliveira, 2017, str. 40)

Implementace participativního rozpočtu je nástrojem pro začlenění požadavků jednotlivců a zohlednění dotčených skupin v procesu přijímání veřejných rozhodnutí. Participativní rozpočtování a jeho využití by mělo být v souladu s principem dobré správy. (Klimovský, 2022, str. 56)

Při tvorbě participativního rozpočtu je důležité myslet na několik důležitých bodů, které pomohou k úspěšné realizaci. Důležitá je shoda vedení města tento projekt realizovat, jasné vymezení částky, časového harmonogramu, a tak dále. Při zavedení participativního rozpočtu by měly být srozumitelně a jednoznačně stanovená pravidla celého procesu. Transparentnost a komunikace celého procesu je klíčová. Vedení města musí také zahájit informační kampaň za pomoci, které je celý proces a jeho podmínky komunikován s občany. Participativní rozpočet má odrážet reálnou situaci v území, ale je také důležité jeho propojení se strategickým a finančním plánováním obce. (Černý, 2016, str. 8)

V některých zemích se můžeme setkat s regulací participativních rozpočtů zákonem a někde je tento proces regulován pouze interně. (Porto de Oliveira, 2017, str. 40)

Participativní rozpočet a jeho zavedení má smysl pouze v tom okamžiku, že samospráva dodržuje transparentnost veřejných financí a otevřenost veřejných financí. Jasná a srozumitelná pravidla zveřejňování o veřejných financí a otevřená komunikace během celého rozpočtového procesu. (Klimovský, 2022, str. 33)

Participativní rozpočet lze považovat za součást konceptu Smart city, protože přispívá ke zkvalitnění života obyvatel města. Koncepce chytrého města se objevila již v 90. letech 20. století, ale do širšího povědomí se dostala až v posledních letech. Jejím cílem je využití moderních technologií ke zlepšení městské infrastruktury. (Dameri, 2017, str. 115)

Samosprávy mohou zavádět participativní rozpočet s cílem dosáhnout některých požadovaných výsledků a důsledků mezi, které mohou být následující, a to zvýšení setkávání s občany nebo zvýšení kvality indexu života atd. (Shah, 2007, str. 27)

4.1 Uživatelé participativního rozpočtování

Do participativního rozpočtování se zapojují následující uživatelé:

- Občané – občané vystupují v roli navrhovatelů. Je od nich očekávána aktivní účast na celém procesu.
- Odborný konzultant – zástupcem této kategorie může být určený úředník nebo zaměstnanec externí firmy. Jeho úkolem je spolupráce s občany a poskytnutí odborné konzultace s návrhy od občanů.
- Zástupci samosprávy – vystupují jako tvůrci celého procesu participativního rozpočtování. (Černý, 2016, str. 34)

4.2 Principy participativního rozpočtování

Rozlišujeme 6 principů participativního rozpočtu, mezi které patří:

- Princip demokracie – patří mezi nejvýznamnější principy participativního rozpočtování, občané přímo nebo prostřednictvím svých zvolených zástupců se podílí na rozpočtových otázkách.
- Princip rovnosti – je zapotřebí zajistit rovné postavení všech účastníků bez ohledu na jejich sociální nebo ekonomické postavení.
- Princip komunity – posílení vztahů v rámci dané komunity.
- Princip vzdělávání – tento princip přímo souvisí s nutností, aby se veřejnost seznámila a pochopila pravidla participativního rozpočtování za účelem toho, aby mohla být aktivně zapojena do celého procesu.
- Princip transparentnosti – otevřená komunikace a veřejností, pravidelné zveřejňování aktualizací týkajících se participativního rozpočtu. Tento princip by měl omezovat nebo úplně eliminovat korupční tlaky.
- Princip účinnosti – za pomoci zapojení občanů a jejich iniciativy na dobrovolné bázi snižujeme náklady s cílem dosáhnout maximálního výsledku. (Klimovský, 2022, str. 62)

4.3 Výhody a nevýhody využívání participativního rozpočtu

Každá skupina uživatelů participativního rozpočtu vnímá jeho výhody z různých perspektiv.

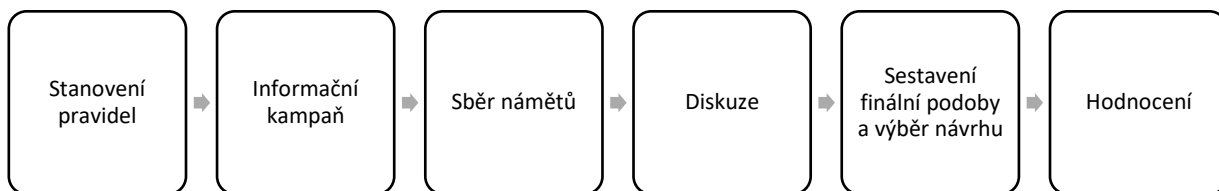
Politici a reprezentanti samosprávy mohou jako výhody participativního rozpočtu vnímat efektivní způsob zapojení občanů do rozvoje města, získání neaktivních občanů a jejich přesvědčení zajímat se o věci veřejné, vyzvednutí témat, které občany skutečně zajímají a považují je za důležité, zvýšení transparentnosti a posílení důvěry občanů ve vedení samosprávy.

Z perspektivy občana lze mezi výhody využívání participativního rozpočtu zařadit například vnímání finanční situace města, získávání relevantních informací, možnost ovlivnění části rozpočtu a podílení se na rozhodování a rozvoji města. Participativní rozpočtování přináší možnosti prohloubení vztahů s vedením, ale také s dalšími spoluobčany.

Participativní rozpočet přináší výhody i úředníkům jako například, že občané se pro úředníky stávají rovnocennými partnery, občané si více váží jejich práce a také nových projektů, které provádí ve městě. Úředníci získávají prostor pracovat na činnostech, které odpovídají požadavkům občanů a mají pro ně reálný přínos. (Černý, 2016, str.7)

Existuje i několik omezení participativního rozpočtování, které mohou snižovat jeho celkový pozitivní dopad. Jako jednu z nevýhod lze považovat zaměření se na malé projekty místo provádění systematických změn. S tímto bodem také souvisí nedostatek dlouhodobého plánování a menší komplexnost realizovaných projektů. Nepřehlédnutelným omezením v rámci participativního rozpočtování je také manipulace. Manipulace může nastat s hlasováním, a to i ze strany navrhovatelů projektů, tak také ze strany vedení města. (Shah, 2007, str. 45-47)

4.4 Proces vzniku participativního rozpočtu

Obrázek 4 Grafické znázornění vzniku participativního rozpočtu
(Zdroj: vlastní zpracování)

Na počátku celého procesu musí být jasně stanoveny pravidla participativního rozpočtu. Příprava metodiky a pravidel by měla být zahájena alespoň půl roku před finálním projednáním a schválením daného rozpočtu. Přípravou lze pověřit některé z oddělení úřadu a jeho zaměstnance nebo existuje možnost najmout si externí společnost, která bude mít tyto přípravy na starost. Lze také sestavit pracovní skupinu, která se bude skládat ze zaměstnanců úřadu, zástupců neziskových organizací a dalších institucí, které mají zásadní vliv na dění v dané lokalitě. Další možností je také přizvat odborníky, přítomnost odborníků je vítaná zejména v případech, kdy město nemá žádnou předešlou zkušenost s participativním rozpočtováním.

Po přípravě participativního rozpočtu je dalším krokem v celém procesu správně zvolená komunikace a informační kampaň, která jej představí a dostane participativní rozpočtování do podvědomí občanů. Po správně komunikované kampani může započít sběr námětů pro participativní rozpočtování. (Černý, 2016, str.16-19)

Po správně definovaných pravidlech a úspěšné kampani lze začít sbírat nápady na projekty od občanů. V rámci sběru nápadu lze dle Metodiky tvorby participativního rozpočtování využít dva styly „soupeření nápadů“ a „společná tvorba rozpočtu“.

Prvním stylem je „soupeření nápadů“ v tomto případě je hlasování a podávání návrhů zpřístupněno všem občanům. Skupiny nebo jednotlivci mohou podávat projekty a tyto projekty si sami propagují.

Druhým stylem je „společná tvorba rozpočtu“ v tomto případě je důraz kladen na kolektivní rozhodování a tvorbu například za pomoci pracovních skupin nebo shromáždění občanů. Návrhy jsou více prodiskutovávány a požaduje se propojenost se strategickými

plány města. Hlasování je určeno pro vybranou skupinu obyvatel nebo shromáždění, kde se tyto projekty projednávají a následně se o nic hlasuje. Tento způsob může být časově náročnější než předešlý způsob, protože je požadováno aktivnější zapojení občanů a také zástupců samosprávy. (Černý, 2016, str.11-12)

O návrzích nerozhodují pouze občané, důležitým prvkem je také pohled odborníků, kteří musí posoudit, zda jsou dané projekty v rámci participativního rozpočtování realizovatelné. V případě, že je určitý projekt shledán nerealizovatelným, existuje stále varianta jeho zařazení do výběru. Po konzultacích s odborníky může dojít ke změně návrhu projekty tak, aby vyhovoval a mohl být zařazen do výběru. (Černý, 2016, str.24)

Klimovský (2022, str. 71-74) rozlišuje čtyři fáze participativního rozpočtování a těmi jsou:

- Přípravná fáze – zahrnuje analýzu stavu, získávání podpory pro realizaci participativního rozpočtu, formulace cílů a pravidel, získávání zdrojů apod.
- Formulační fáze – formulační fáze se do jisté míry kryje s přípravnou fází. Do této fáze zapojují i zájmové skupiny nejen pouze veřejně zvolení zástupci a úředníci.
- Implementační fáze – tato fáze nastává po schválení rozpočtu. Obsahu například vytvoření akčních plánů, které shrnují projekty v rámci participativního rozpočtování.
- Evaluační a monitorovací fáze – lze využít ex ante kontroly nebo post ex kontroly. Zároveň je kladen důraz na monitorování během celého procesu participativního rozpočtování. Kontrola a hodnocení může být zajištěno interně nebo za pomoci externí společnosti. V obou případech se musí dodržet transparentnost a otevřené jednání se všemi zainteresovanými stranami.

5 MÍSTNÍ A REGIONÁLNÍ ROZVOJ

Regionální a místní rozvoj jsou socioekonomický, enviromentální růst a zvýšení konkurenceschopnosti daného území, který vede ke zvýšení a zkvalitnění životní úrovně místních obyvatel. Zároveň za pomoci regionální a místního rozvoje dochází ke zmírnění nebo i odstranění regionálních disparit. Jedná se o využívání zdrojů v území s ohledem na udržitelný rozvoj a dlouhodobost. (Stejskal a Kovárník, 2009, str. 27)

Dle Kadeřábkové a Pekové (2012, str. 171) definují místní a regionální rozvoj jako proces změn, které jsou pozitivně vnímány místní obyvatelstvem. Jedná se o dynamický a komplexní proces, který je střednědobého nebo dlouhodobého charakteru, jehož cílem je určení priorit a vytvoření strategie a nastavení nástrojů k dosažení těchto priorit.

Regionální rozvoj je činnost, které zahrnuje více oblastí jako oblast hospodářského, sociálního rozvoje nebo rozvoj podnikání atd. Některé z těchto složek mohou převyšovat nad ostatními, ale měly by spolu být propojeny, takovým způsobem, aby byl naplněn potenciál daného území, udržení a zvýšení blahobytu jeho obyvatel. (Maier, 2012, str. 171)

V rámci místního a regionálního rozvoje hrají důležitou roli programy rozvoje kraje nebo obce. Oba tyto programy jsou zakotveny v zákonech, zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a v zákoně č. 128/200 Sb., o obcích. (Maier, 2012, str. 38–39)

Místní a regionální rozvoj může vznikat odspodu, mluvíme o tzv. „*bottom-up*“ regionalismu. V tomto případě je počáteční iniciativa na straně obyvatel daného regionu, přičemž se klade důraz na komunitu konkrétní oblasti. Opačnou variantou je zahájení regionálního rozvoje odshora dolů neboli tzv. „*top-down*“ regionalismus, v tomto případě prvotní iniciativa vzniká na straně státu. (Svatoš, 2009, Str.79-80)

Financování regionálního rozvoje spadá do kompetence managementu veřejného sektoru. Finance získané na regionální rozvoj je možné rozdělit do dvou základních zdrojů, jimiž jsou veřejné prostředky a do malé míry i soukromé finance. Veřejné prostředky jsou tvořeny transfery ze státního rozpočtu anebo dotacemi z národních programů. Získávání finančních prostředků od soukromých investorů je složitější kvůli některým podmínkám ze strany zajišťování veřejných statků. Existuje několik forem prostřednictvím, kterých lze zapojit soukromé investory do regionálního rozvoje. Jednou z těchto forem jsou brownfieldy a další formou je tzv. „*public private partnership*“ neboli PPP. (Pavlík, 2020, str. 178-179)

5.1 Aktéři místního a regionálního rozvoje

V rámci místního a regionálního rozvoje vystupuje několik aktérů a těmi jsou:

- veřejná správa,
- zájmové skupiny a odbory,
- neziskové organizace,
- místní podnikatelé,
- a obyvatelé.

Jednotliví aktéři mohou mít různé pohledy a různé zájmy na rozvoj území, které se snaží prosadit. Jelikož je rozvoj komplexní proces je zapotřebí najít společnou cestu a tvořit kompromisy, které zajistí rozvoj daného území. V případě aktérů veřejného sektoru je jejich povinností starat se o rozvoj daného území a mají ve svých pravomocích určitě nástroje, které mohou v rámci procesu místního a regionálního rozvoje použít. Soukromý sektor, například podnikatelé, mohou také mít na rozvoji svůj podíl. Velké firmy jsou většinou zásadním zaměstnavatelem v území, čímž mohou snižovat nezaměstnanost a zvyšují hospodářskou aktivitu.

Rozhodnutí a aktivity jednotlivých aktérů mohou mít velký význam na rozvoj území a kvalitu života jeho obyvatel. (Maier, 2012, str. 172-173)

Marek Pavlík ve své knize *Regiony budoucnosti* (2019, str.51-52) rozlišuje šest klíčových aktérů rozvoje území. Mezi těmito aktéry neexistuje jasná hranice, někteří jedinci mohou reprezentovat roli více aktérů. Mezi tyto aktéry řadí uživatele, živitele, leadery, ambasadory a dodavatele.

Uživatelé jsou s daným územím jasně spjati, tvoří jeho identitu. Živitelé tvoří pro dané území ekonomický rozměr a smysl. Do skupiny aktérů můžeme zařadit podnikatele, živnostníky, zaměstnavatele, ale také turisty, kteří svou návštěvou a pobytem přinášejí do regionu peníze. Lídři formulují vize a budoucnost regionu, jedná se zastupitelé místních samospráv, vedoucí úředníky nebo také vůdčí osobnosti, které stojí v čele společenského života. Osobnosti, které vytvářejí image daného území i za hranicemi dané obce nebo regionu řadíme do skupiny ambasadů. Posledními dvěma skupinami jsou investoři a dodavatelé, jejichž úkolem je zajištění ekonomickým a materiálních nebo odborných zdrojů, které pomohou v dalším rozvoji.

V případě správného a efektivního procesu rozvoje by do něj měli být zapojeni všichni z výše uvedených aktérů. Důležité je vytvořit takové prostředí, abychom zajistili co nejsilnější vazby mezi jednotlivými aktéry. (Pavlík, 2020, str.51-53)

5.2 Udržitelný rozvoj

Jedná se o takový rozvoj, který má za úkol zmírnit nebo eliminovat negativní dopady vývoje společnosti. Udržitelný rozvoj zahrnuje hospodářský růst, sociální růst a zachování společenských hodnot a přírodního bohatství.

Hlavní myšlenkou udržitelného rozvoje je zvyšování kvality života, a to bez ohrožení zdrojů a vývoje budoucích generací. (Ministerstvo životního prostředí, © 2025)

Definici udržitelného rozvoje nalezneme i v rámci české legislativy a to v zákoně číslo č. 283/2021 Sb. Stavební zákon a to v § 38 v odstavci jedna, kde je definován následujícím způsobem: *„Cílem územního plánování je soustavně a komplexně řešit funkční využití území, stanovovat zásady jeho plošného a prostorového uspořádání a vytvářet předpoklady pro udržitelný rozvoj území spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území, který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.“*

Udržitelný rozvoj je postaven na tzv. pilířích udržitelného rozvoje jimiž jsou:

- ekologický pilíř,
- sociální pilíř,
- ekonomický pilíř,
- a kulturní pilíř.

Správně nastavený udržitelný rozvoj by měl být rovnováhou mezi těmito pilíři. (Maier, 2012, str. 14)

OSN (organizace spojených národů) v představila v roce 2012 na konferenci o udržitelném rozvoji v Riu de Janeiru program rozvoje na roky 2015-2030 a společně sním také 17 cílů udržitelného rozvoje. Tento program rozvoje byl oficiálně schválen v roce 2015. Cílem agendy je podpořit opatření v klíčových oblastech, které jsou zásadní pro lidstvo i planetu.

Mezi těchto 17 cílů udržitelného programu udržitelného rozvoje patří například konec chudoby, konec hladu, méně nerovnosti, zajištění pitné vody, odpovědná spotřeba nebo kvalitní vzdělání a další. Každý z cílů tvoří několik kroků, které mají pomoci k jeho dosažení. (OSN, © 2025)

*Obrázek 5 Cíle udržitelného rozvoje dle OSN
(Zdroj: OSN, © 2025)*

Česká republika má svou vlastní strategii, která zastřešuje udržitelný rozvoj a vznikl v souladu s výše uvedenými cíli Agendy 2030 OSN. Jedná se o Strategický rámec České republiky 2030, který zahrnuje dlouhodobé rozvoje cíle České republiky. Tato strategie byla přijata v roce 2017 a její poslední aktualizace proběhla v roce 2024. (Ministerstvo životního prostředí, © 2025)

5.3 Participace součástí místního a regionálního rozvoje

Moderní regionální politika se zaměřuje na budování partnerských vztahů. Objevuje se snaha na propojení a tvorbu platform pro komunikaci a spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem. Spolupráce může pomoci, co nejlépe využít místní potenciál jako například vytvořit optimální podmínky pro vznik a rozvoj podniků.

Cílem těchto snah není individuální podpora podnikatelů, ale budování dlouhodobých partnerství a posilování místních inovačních ekosystémů. Důležitou roli hraje také kvalitní infrastruktura, včetně investic do vzdělávání, výzkumu, sociálních služeb a marketingu regionu. (Blažek a Uhlíř, 2020, str. 264)

Participace usnadňuje politickým zástupcům jednodušší identifikaci veřejného zájmu a lze jej tedy chápat jako nástroj rozvoje, který slouží k zvýšení efektivity celého procesu. Při procesu místního a regionálního procesu by měly kraje a obce podporovat participaci občanů a aktivně ji rozvíjet. Existuje i několik metod, které mají za úkol pomoci zapojit občany do procesu místního a regionálního rozvoje jako například metodu tzv. místní Agendy 21 nebo programy tzv. Zdravých měst. (Kadeřábková a Peková, 2012, str. 165–167)

Místní Agenda 21 podporuje principy participace a pomáhá samosprávám je aplikovat do jejich chodu. Prosazuje otevřenou veřejnou správu, která transparentně komunikuje s občany, dbá na jejich názorech a bere je v úvahu při rozhodovacích procesech. Cílem MA21 je posílení principů demokracie a zvýšení důvěry občanů ve volené orgány.

Místní Agenda 21 rozlišuje čtyři kategorie realizátorů MA21, a to na základě jejich participačních aktivit, kdy nejnižší je kategorie D a nejvyššími jsou kategorie B a A, kde je zapojení veřejnosti nedílnou součástí plánování, rozhodování a řízení místního rozvoje. (CENIA, © 2017)

Podobnou koncepcí jako občanské participace je tzv. PPP (Public Privat Partnership). PPP je koncept v rámci něhož veřejný sektor spolupracuje se soukromým sektorem na zajištění veřejné infrastruktury nebo služeb. V rámci PPP se oba sektory podílí nejen na užitku plynoucí z této spolupráce, ale také se podílí na rizicích, které mohou vzniknout. Nástroj PPP lze kombinovat i s participativním rozpočtováním nebo jinými formami financování. Za pomoci těchto nástrojů dochází k decentralizaci na státních financích a zároveň dochází k posílení prvků autentické demokracie a zvyšuje se místní zapojení. (Pavlík, 2014, str. 110) Smyslem PPP je realizace významných projektů, na které nemá veřejný sektor sám za sebe dostatek peněžních prostředků, popřípadě dostatek zkušeností nebo prostředků. (Blažek a Uhlíř, 2020, str. 268)

Pod občanskou participaci a podílení se společnosti na veřejném dění jsou také MAS (místní akční skupiny), které tvoří spojení veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru. MAS vznikli na základě metody LEADER a pomocí své činnosti přispívají k rozvoji daného území. (Kadeřábková a Peková, 2012, str. 180)

6 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

V rámci teoretické části byly vymezeny základní pojmy týkající se tématu „*Participativní rozpočet v podmínkách místního rozvoje*“. V první kapitola je věnována veřejné správě a jejímu členění. Definici veřejné správy nabízí i OECD (2023, str. 41), která definuje veřejnou správu jako projev státní moci, spravování věcí veřejných ve veřejném zájmu a v mezích zákona. Základní členění veřejné správy v rámci ČR je na státní správu a samosprávu.

Druhá kapitola je věnována rozpočtování jsou zde definovány pojmy jako veřejné finance, rozpočtová soustava, rozpočtový proces atd. Veřejné finance, které například Maaytová (2015, str. 14-19) definuje jako komplexní pojem, pod který lze zahrnout další pojmy jako veřejné výdaje, daně nebo veřejný rozpočet. Dále také lze rozlišovat pohled na veřejné finance v užším slova smyslu nebo v širším slova smyslu. V rámci této kapitoly je definována rozpočtová soustava ČR i za pomoci grafického znázornění. Kapitola se podrobněji věnuje i funkcím rozpočtů mezi, které patří funkce alokační, redistribuční a stabilizační funkce. Jsou definovány základní prvky rozpočtů místních samospráv jako jejich funkce, druhy rozpočtů, nebo jejich struktura. Rozpočty místních samospráv jsou dle Vojtíškové (2018, str. 13) nástrojem veřejné politiky a slouží k zajištění veřejných prostředků.

Třetí kapitola věnující se participaci vymezuje pojmy jako občanská společnost, což je jedna ze základních složek demokratického života a je jednou ze základních koncepcí otevřeného vládnutí. Umožňuje neustálý dialog s veřejností. (Heger, 2012, str. 90) Spolu s občanskou demokracií úzce souvisí občanská společnost, kterou lze vymezit pomocí organizované společenského života na němž je účast dobrovolná a tato společnost vzniká samovolně. (Klimovský, 2022, str. 13–17) Rozlišujeme několik úrovní participace, které lze vymezit za pomoci tzv. „*žebříku participace*“, kdy nejnižší úroveň zobrazuje minimální zapojení občanů a nejvyšší úroveň zobrazuje aktivní zapojení občanů do veřejných věcí. V posledních letech se také objevuje pojem e-participace, kdy zapojení občanů do rozhodovacích procesu probíhá online formou. Tento trend se rozšiřuje spolu s rozvojem technologií a rozmachem konceptu Smart City.

Další kapitola se věnuje participativním rozpočtům, kdy jednou z definic je, že participativní rozpočet je výsledek procesu zapojení občanů do rozhodování o určené částce financí, která byla vyčleněna vedením města. (Černý, 2016, str. 6) Koncept participativního

rozpočtu se poprvé objevil v Brazílii v 90. letech 20. století. Participativní rozpočet by měl být používán v souladu s principem dobré správy. Participativní rozpočet je jistou formou decentralizace a podporuje mechanismy autentické demokracie neboli přímá účast na politickém rozhodování. Jako uživatele participativních rozpočtů rozlišujeme občany, odborné konzultanty a zástupce veřejné správy. Participativní rozpočet by měl splňovat několik principů jako např. princip demokracie, princip rovnosti nebo princip transparentnosti. Poslední podkapitola se věnuje procesu participativního rozpočtu, včetně grafického znázornění, kdy například Klimovský (2022, str. 71-74) rozlišuje přípravnou fázi, formulační fázi, implementační a evaluační a monitorovací fázi participativního rozpočtu.

Poslední kapitola teoretické části se věnuje místnímu a regionálnímu rozvoji. Jedná se o celkový rozvoj území (socioekonomický, enviromentální, konkurenceschopný), který vede ke zvýšení a zkvalitnění životní úrovně místních obyvatel a také zmírňuje nebo odstraňuje regionální disparity. (Stejskal a Kovárník, 2009, str. 27) Kdy mezi aktéry místního a regionálního rozvoje patří veřejná správa, zájmové skupiny a odbory, neziskové organizace, místní podnikatelé a samozřejmě obyvatelé. Participace a participativní rozpočty jsou součástí místního a regionálního rozvoje, protože moderní regionální politika se zaměřuje na budování partnerských vztahů. Participace pomáhá identifikovat nedostatky v regionech a slouží k zefektivnění celého procesu. Mezi nástroje participace, které napomáhají místnímu a regionálnímu rozvoji patří participativní rozpočet, koncepce Místní Agenda 21, Public Privat Partnership a také místní akční skupiny.

II PRAKTICKÁ ČÁST

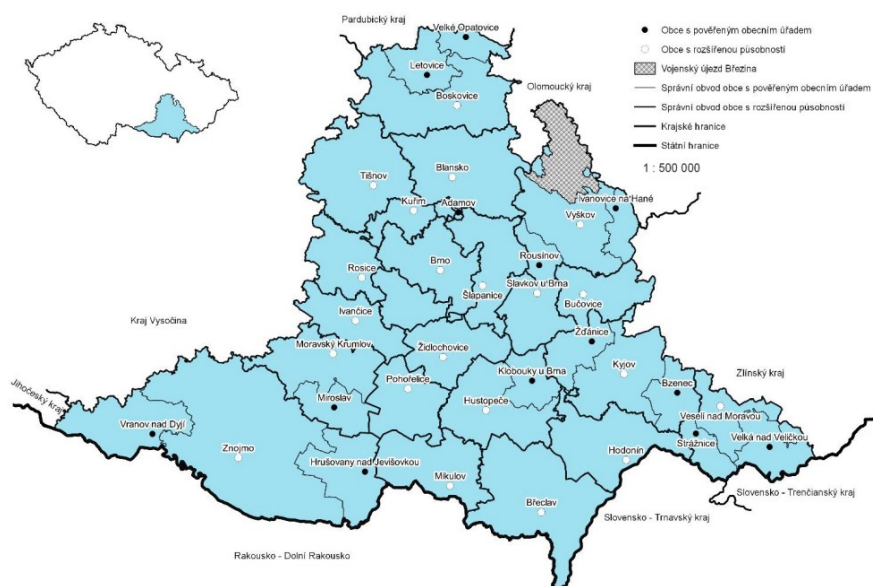
7 CHARASTIKA JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

Teoretická část bude zaměřena na několik měst v Jihomoravském kraji, které využívají participativního rozpočtování. První kapitola bude věnována stručné charakteristice území Jihomoravského kraje.

Jihomoravský kraj se svou rozlohou 7187,8 km² je svou velikostí čtvrtý největším krajem České republiky. Dle Českého statistického úřadu má jihomoravský kraj k 30.09.2024 1 227 503 obyvatel. V kraji se nachází 673 obcí a 50 měst. Sídlem krajského úřadu je Brno. Dále se v kraji je 21 obcí s rozšířenou působností a 34 obcí s pověřeným obecním úřadem. V rámci Jihomoravského kraje rozlišujeme 7 okresů:

- Blansko
- Brno-venkov
- Brno-město
- Břeclav
- Hodonín
- Vyškov
- Znojmo (Jihomoravský kraj, © 2020)

Kartogram 1 Správní členění Jihomoravského kraje

Obrázek 6 Mapa rozložení JMK
(Zdroj: Jihomoravského kraje, 2021)

Jihomoravský kraj je nachází převážně v nížinné oblasti s nejvyšším bodem je vrchol Durba v Bílých Karpatech. Mezi významné vodní toky, které krajem protékají patří řeka Dyje a řeka Morava. (Jihomoravský kraj, © 2020)

Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel JHK (Zdroj: ČSÚ, © 2025)

Rok	Celkový počet obyvatel k 31.12.20XX
2023	1 226 749
2022	1 217 200
2021	1 184 568
2020	1 195 327
2019	1 191 989

V počtu obyvatel Jihomoravského kraje mezi roky 2019 a 2023 můžeme pozorovat rostoucí trend. Meziročně pozorujeme navýšení počtu obyvatel, kromě let 2020-2021, kde pozorujeme pokles počtu obyvatel o více než deset tisíc. Zároveň k největšímu nárůstu počtu obyvatel dochází mezi lety 2021 a 2022, kdy se počet obyvatel zvýšil o 32 tisíc osob. Celkový rostoucí trend vzniká především kvůli vyššímu počtu přistěhovalých. Z těchto údajů lze usoudit, že Jihomoravský kraj je atraktivním regionem. (ČSÚ, © 2025)

*Tabulka 2 Podíl nezaměstnaných v % Jihomoravský kraj
(Zdroj: ČSÚ, © 2025)*

Rok	Podíl nezaměstnaných osob v %
2024	4,74
2023	4,37
2022	4,36
2021	4,02
2020	4,55
2019	3,48

V tabulce výše je zobrazen podíl nezaměstnaných osob v procentech v Jihomoravském kraji mezi lety 2019 až 2024. Nejnižší hodnota za sledované období byla zaznamenána v roce 2019 a to 3,48 % podílu nezaměstnaných osob. Následně pozorujeme nárůst v podílu nezaměstnaných osob, s nejvyšší hodnotou v roce 2024. V případě srovnání s podílem nezaměstnaných osob za celou Českou republiku, zaznamenává Jihomoravský kraj vyšší hodnoty. (ČSÚ, © 2025)

8 MĚSTO HODONÍN

8.1 Charakteristika města Hodonín

Město Hodonín je součástí Jihomoravského kraje. Je situován na jihu Moravy a městem protéká řeka Morava. Město se nachází na hranici se Slovenskem a nedaleko lze najít i hranice s Rakouskem. Město leží v srdci regionu Slovácko, které vystihuje bohatý folklórní život, vinařství a bohaté tradice. Rozloha města je 63,31 km² a město je tvoří 4 místní části a to Bažantnice, Rybáře, Mrkotálky a Pánov.

Město Hodonín je obcí s rozšířenou působností a je jedním z okresních měst Jihomoravského kraje. Do správního obvodu města Hodonín spadá celkem 18 obcí. První písemná zmínka o městě pochází z roku 1046. Historicky je významné zejména založením továrny na tabák a cukrovaru v 18. a 19. století. Hodonín je také rodištěm T. G. Masaryka, jehož památník je jednou z městských pamětihodností.

Ve městě se nachází řada vzdělávacích institucí, kulturních zařízení (muzea, galerie) i zoologická zahrada. Město Hodonín je také lázeňským městem. Nachází se zde lázně, které jsou zaměřené na léčbu pohybového aparátu a kardiovaskulárního systému. Lázně využívají jodobromovou solanku, jejíž zdroje se vyskytují v blízkém okolí. Ve městě se nachází i nemocnice TGM, která je významným zdravotnickým zařízením v rámci Jihomoravského kraje. Město Hodonín má kromě rozvinuté občanské vybavenosti, také rozvinutou dopravní infrastrukturu, město leží na významném silničním a železničním tahu. Město také zajišťuje městskou hromadnou dopravu. (Město Hodonín, © 2025)

Tabulka 3 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Hodonín (Zdroj: ČSÚ, © 2025)

Rok	Počet obyvatel k 31.12.20XX	Přirozený příbytek/úbytek	Přírůstek/úbytek stěhováním	Migrační saldo	Podíl nezaměstnaných osob v %
2023	23 657	-73	-75	-148	6,93
2022	23 805	-90	67	-23	6,86
2021	23 828	-144	-102	-246	6,29
2020	24 385	-80	-47	-127	6,92
2019	24 512	-27	-143	-170	5,33

Tabulka výše zobrazuje vývoj počtu obyvatel a vývoj nezaměstnanosti mezi lety 2019 až 2023. V letech 2019–2023 došlo v Hodoníně k úbytku 855 obyvatel. Na pokles počtu obyvatel má vliv především přirozený úbytek. Dlouhodobě tato data naznačují stárnutí populace a nízkou porodnost. Kromě toho většina let vykazuje záporné saldo migrace, město

Hodonín tedy nepřitahuje nové obyvatele a více lidí se z města odstěhovalo, než přistěhovalo. Nezaměstnanost ve městě kolísá, avšak v posledních letech vykazuje rostoucí trend. Vývoj nezaměstnanosti může souviset s demografickými změnami, zejména s úbytkem a stárnutím obyvatel. Okres Hodonín dlouhodobě patří k oblastem s vyšší mírou nezaměstnanosti v rámci Jihomoravského kraje. (Český statistický úřad, © 2025)

8.2 Rozpočet a finance

*Tabulka 4 Rozpočet za rok 2024 města Hodonín
(Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)*

Příjmy	Výdaje	Saldo
Schválený rozpočet	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet
752 780 tis. Kč	1 027 940 tis. Kč	-275 160 tis. Kč
Skutečnost:	Skutečnost:	Skutečnost:
906 444 tis. Kč	838 077 tis. Kč	68 367 tis. Kč

V tabulce se nachází přehled plnění rozpočtu města Hodonín za rok 2024, porovnává data schváleného rozpočtu s jeho skutečným plněním. V rámci schváleného rozpočtu byl příjem města naplánován na 752 780 tis. Kč, avšak jejich skutečná hodnota překonala tu plánovanou o 153 664 tis. Kč. Při bližším zkoumání příjmové strany lze zjistit, že největší rozdíl nastal u nedaňových příjmu, konkrétněji toto navýšení způsobil položka ostatní nedaňové příjmy. Na výdajové straně se podařilo plánované výdaje snížit a jejich konečná skutečná hodnota byla pouze 838 077 tis. Kč. Za pomoci zvýšení příjmů města a snížení jejich skutečných výdajů město nedosáhlo deficitu, jak bylo předpokládáno, ale skutečné hospodaření města skončilo přebytkem ve výši 68 367 tis. Kč.

Na základě těchto dat lze říct, že město Hodonín hospodařilo v roce 2024 velmi úspěšně, skutečné údaje byly mnohem lepší než původně očekávané. (Monitor státní poklady, © 2025)

8.3 Rozvoj města Hodonín

Město Hodonín disponuje několika strategickými dokumenty, které určují jeho další rozvoj. Těmito dokumenty jsou například Strategický plán rozvoje města Hodonín a také jejich strategie Smart city Koncepce využití moderních technologických řešení ve vazbě na výzvy

21. století v podmínkách města Hodonína. Tyto dokumenty udávají směr rozvoje města Hodonín.

Smart city strategie města Hodonín byla přijata v roce 2021 a má za úkol definovat snahy města Hodonín v zavádění moderních technologií, a to s účelem zkvalitnění života obyvatel a zefektivnění fungování samosprávy. Dokument se zaměřuje na jednotlivé tematické oblasti, a to chytrá ekonomika, chytrá doprava, chytrá správa, chytrý život, chytrí lidé a chytré prostředí. Mezi cíle této strategie patří nezavádění nových technologií jakožto konečný cíl, ale brát dané technologie jako prostředek k ke zlepšení služeb, správy města a celkové kvality života ve městě. Další cíl, který je v tomto dokumentu stanoven je vnímat občany jakou součást procesů, tedy strategie by měla reflektovat potřeby občanů. Cíl vnímání občanů jako součást procesu plně souvisí s participací ve městě. V rámci daného dokumentu je u několika bodů zmiňována potřeba participace občanů a také existence participativního rozpočtu a možnost jeho dalšího využití v dané oblasti například konkrétní zmínka se nachází v oblasti kultury. (Město Hodonín, ©2021)

Poslední dostupný strategický plán rozvoje města Hodonín je z období 2017 až 2022, dle dostupných dat město Hodonín momentálně nemá aktuální strategický plán rozvoje. V tomto dokumentu byla vize města Hodonín stanovena tak, že město Hodonín funguje jako přirozené centrum regionu, jenž vytváří podmínky pro rovnováhu mezi prací, rodinou a volným časem. Město je otevřené novým investicím a také turistům. Město se snaží o rozvoj reflektující potřeby obyvatel napříč všemi věkovými kategoriemi. V rámci tohoto dokumentu bylo stanoveno 5 strategických cílů, jimiž jsou:

1. podpora ekonomického rozvoje města,
2. podpora rozvoje infrastruktury a zlepšení životního prostředí,
3. zlepšení kvality života obyvatel ve městě,
4. podpora rozvoje cestovního ruchu
5. zapojení veřejnosti do života města.

V rámci posledního cíle zapojení veřejnosti do života města byl v tomto strategickém dokumentu ukotven vznik participativního rozpočtu města Hodonín. Participativní rozpočet byl jedním z opatření k naplnění daného cíle. (Město Hodonín, © 2025)

Město Hodonín také spolu se strategickým plánem rozvoje přijalo Marketingový plán komunikace a participace města Hodonín, který slouží k efektivnímu plánování komunikace mezi městem, občany a dalšími cílovými skupinami. (Město Hodonín, © 2025)

8.4 Participativní rozpočet město Hodonín

Město Hodonín poprvé použilo participativní rozpočet v roce 2019, následně byl tento projekt obnoven v letech 2021 a 2023. V letošním roce město Hodonín také pořádá participativní rozpočet, do kterého se mohou občané zapojit do 31.7.2025. Město Hodonín realizuje participativní rozpočet pod názvem „Vylepšíme Hodonín společně“.

*Tabulka 5 Participativní rozpočet Hodonín
(Zdroj: PinCity Hodonín, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Alokovaný obnos peněz v Kč	Počet schválených a zrealizovaných návrhů
2019	2.000.000,00	4
2021	2.000.000,00	7
2023	2.000.000,00	3
2025	3.000.000,00	X (probíhající ročník)

V letech 2019 až 2023 bylo vyčleněno pro participativní rozpočet 2 miliony korun, v letošní roce 2025 dochází k navýšení a město Hodonín celkem rozdělí 3 miliony korun. Zároveň v roce 2025 dochází i k navýšení obnosu peněz, které je možné získat na daný projekt, v letech 2019 až 2023 bylo možné pro svůj projekt získat až 500 tisíc korun, v roce 2025 mohou občané na podporu svého projektu získat až 750 tisíc korun.

Veškeré informace k participativnímu rozpočtu jsou dostupné na webové platformě PinCity, kde mimo jiné se mohou občané zapojit do debat o rozvoji města a jednoduše získat informace o aktuálních projektech. Tato platforma vznikla s podporou z projektu „Hodonín moderně a chytře“. (Město Hodonín oficiální web, © 2025)

V prvním roce konání participativního rozpočtu bylo podáno celkem deset projektů, z nichž byly podpořeny a zrealizovány čtyři projekty, jimiž jsou:

- Hřiště pro psy na „Jižňáku“ – rozpočet 300 000 Kč

- Záhony lučního kvítí – rozpočet 250 000 Kč
- Workoutové hřiště na ulici Polní – rozpočet 300 000 Kč
- Kapesní park – rozpočet 182 500 Kč

V následujícím roce 2021 bylo do participativního rozpočtu přihlášeno devět projektů a z nich bylo schváleno a realizováno sedm projektů:

- Ekologická ohrádka pro kontejnery – rozpočet 200 000 Kč
- Šifrovací hra: "Hodonínem po stopách T.G.M. – rozpočet 100 000 Kč
- Přírodní dětské hřiště – rozpočet 193 600 Kč
- Slunečné záhony – rozpočet 498 600 Kč
- Mapa pro orientační běh + areál pevných kontrol – rozpočet 193 000 Kč
- Pouliční umění na Národní – rozpočet 133 500 Kč
- Dětské hřiště u Mrkotálek – rozpočet 500 000 Kč

V roce 2023 se do participativního rozpočtu zapojily pouze čtyři projekty a tři z nich byly schváleny, dva z toho byly již zrealizovány a realizace jednoho projektu stále pokračuje. Těmito projekty jsou:

- Poeziomat – JUKEBEX NA POEZII – rozpočet 270 000 Kč
- Nízké lanové aktivity – rozpočet 500 000 Kč
- Venkovní workoutové hřiště u Zimního stadionu – rozpočet 490 000 Kč

Následující odstavec bude věnován probíhajícímu ročníku participativního rozpočtu (za rok 2025). Harmonogram participativního rozpočtu je vymezen od 1.5.2025 až po prosinec 2025 a to tímto způsobem:

- květen až červenec – sběr projektů,
- září – prezentace projektů a první kolo hlasování,
- říjen až listopad – druhé kolo hlasování,
- prosinec – vyhlášení vítězných projektů a jejich následné schvalování radou města.

Návrh projektu mohou podat pouze občané, kteří splňují podmínky a jejichž projekt obsahuje všechny potřebné náležitosti.

Návrh může podat pouze občan, který je starší 15 let s trvalým pobytem v Hodoníně, kromě fyzických osob mohou návrh podat také neziskové organizace se sídlem v Hodoníně. Počet návrhu, které mohou podat není omezen, jedna osoba může podat i více než 1 návrh.

V pravidlech participativního rozpočtu jsou uvedeny náležitosti, které musí podaný návrh projektu obsahovat mezi ně patří údaje o navrhovateli; název projektu; uvedení důvodů, proč tento projekt, co je jeho cílem a jaké problémy má vyřešit; popis projektu; přibližné náklady projektu, které nesmí překročit stanovený limit (v případě roku 2025 nesmí náklady na podaný návrh projektu převýšit hodnotu 750 000 Kč); cílové skupiny projektu; místo realizace projektu; vizualizace projektu. Zároveň je před podáním návrhu požadována minimálně jedna konzultace k projektu s městským úřadem v Hodoníně. (PinCity Hodonín, © 2025)

9 MĚSTO SLAVKOV U BRNA

9.1 Charakteristika města

Město Slavkov u Brna leží v Jihomoravském kraji, konkrétně město spadá do okresu Vyškov a nachází se přibližně 16 km od krajského města Brno. Město Slavkov u Brna je obcí s rozšířenou působností, do tohoto správního obvodu spadá 17 obcí.

První písemná zmínka o Slavkově pochází z roku 1237. Město je nejvíce známe hlavně kvůli bitvě Tří císařů, na jejíž počest se zde nachází památník bitvy a patří mezi hlavní pamětihodnosti spolu s barokním zámekem, renesanční radnicí nebo synagogou. (Slavkov u Brna, © 2025)

Na základě dat z webového serveru „*Obce v datech*“ se město Slavkov u Brna nachází v první čtyřicítce měst České republiky v žebříčku kvality života. Město také exceluje v rámci Jihomoravského kraje. (Obce v datech, © 2025)

Ve městě funguje mateřská škola, dvě základní školy, střední škola a základní umělecká škola. Občanskou vybavenost doplňuje poliklinika, lékařské ordinace, knihovna, sportovní hala, koupaliště, stadion, dům s pečovatelskou službou, hasiči a policie. Město leží na silnici I/50 a železniční trati, která jej spojuje s Brnem, Uherských Hradištěm i Slovenskem. (Slavkov u Brna, © 2025)

*Tabulka 6 Počet obyvatel a nezaměstnanost
města Slavkov u Brna (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Počet obyvatel k 31.12.20XX	Přirozený příbytek/úbytek	Přírůstek/úbytek stěhováním	Migrační saldo	Podíl nezaměstnaných osob v %
2023	7 169	8	-6	2	3,12
2022	7 167	7	168	175	3,14
2021	6 992	28	26	54	2,47
2020	7 045	19	110	129	2,99
2019	6 916	28	194	222	2,21

Z dat v tabulce pozorujeme mezi lety 2019 a 2023 nárůst obyvatel o 253 a to z 6 916 na 7 169 obyvatel. Tento růst byl způsoben jak přirozeným přírůstkem (vyšší porodností než úmrtností), tak i kladným migračním saldem, přičemž nejvyšší přírůstek díky migraci byl zaznamenán v roce 2019 a to 194 osob. Město Slavkov u Brna zobrazuje mezi lety 2019 a 2024 kolísavý podíl nezaměstnaných, s nejvyšší hodnotou zaznamenanou v roce 2022 a s nejnižší hodnotou zaznamenanou v roce 2019. (Český statistický úřad, © 2025)

V rámci srovnání indexu nezaměstnanosti Jihomoravského kraje se město Slavkov u Brna nachází pátém místě v porovnání s ostatními městy kraje. V rámci celorepublikového srovnání se město nachází na 53. místě. (Obce v datech, © 2025)

9.2 Rozpočet a finance

*Tabulka 7 Rozpočet za rok 2024 města Slavkov u Brna
(Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)*

Příjmy	Výdaje	Saldo
Schválený rozpočet	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet
234 520 tis. Kč	294 682 tis. Kč	-60 162 tis. Kč
Skutečnost:	Skutečnost:	Skutečnost:
300 761 tis. Kč	331 146 tis. Kč	-30 385 tis. Kč

Tabulka výše zobrazuje hospodaření města Slavkov u Brna v roce 2024. V roce 2024 byl původně schválený rozpočet na 234 520 tisíc Kč na straně příjmu a na straně výdajů na 294 682 tisíc Kč se schodkem 60 162 tisíc Kč. Skutečné hospodaření města Slavkov u Brna bylo lepší, než bylo předpokládáno, městu se podařilo dosáhnout vyšších příjmů, ale i zároveň vyšších výdajů. V případě výdajů dochází ke zvýšení na straně kapitálových výdajů, konkrétněji u investičních nákupů a souvisejících výdajů. Zvýšení příjmů bylo zapříčiněno zvýšením daňových příjmů. Městu se podařilo snížit plánovaný schodek na 30 385 tisíc korun. (Monitor státní poklady, © 2025)

9.3 Rozvoj města Slavkov u Brna

Město Slavkov u Brna má svůj strategický plán rozvoje, který vytyčuje směr budoucího rozvoje města, a to v rozmezí 10 až 15 let. Tento strategický dokument byl zpracován za pomoci financí z Evropského sociálního fondu. Strategický plán rozvoje města Slavkov u Brna byl dopracován v roce 2018.

Tento dokument se skládá z analytické, návrhové a implementační části. Dokument vznikl za spolupráce městského úřadu, vedení města, dodavatelů řešení, široké veřejnosti a zástupců občanských aktivit a místních spolků. Vize je stanovena následujícím způsobem „*Slavkov u Brna město pro život*“. Město Slavkov v jejich strategickém plánu vytyčilo čtyři prioritní oblasti, kterými jsou:

1. ekonomický rozvoj města a cestovní ruch,

2. infrastruktura města a životní prostředí,
3. kvalita života,
4. veřejné správa.

Jednotlivé priority se navzájem doplňují. V rámci prioritní oblasti veřejná správa byl určen strategický cíl podporovat posílení komunikace veřejné správy s občany. Součástí tohoto cíle je posílení komunikace města s občany a mezi opatření k naplnění tohoto cíle patří i implantace participativního rozpočtu a participativního řízení. (Slavkov u Brna, © 2025)

9.4 Participativní rozpočet města Slavkov u Brna

*Tabulka 8 Participativní rozpočet Slavkov u Brna
(Zdroj: Slavkov u Brna, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Alokovaný obnos peněz v Kč	Počet schválených a zrealizovaných návrhů
2024	500 000	1
2025	500 000	X (probíhající ročník)

Město Slavkov u Brna poprvé představilo program participativního rozpočtu v roce 2024 a na základě úspěšného konání pokračuje město v participativním rozpočtu i v roce 2025.

Město Slavkov u Brna představilo jejich participativní rozpočet se sloganem „*Náš Slavkov*“. V roce 2024 město na participativní rozpočet 500 tisíc korun. Návrh projektu mohla navrhnout fyzická osoba starší 15 let s trvalým bydlištěm ve Slavkově u Brna. V rámci pravidel participativního rozpočtu město definovalo několik podmínek, které musel návrh splnit. Návrh musel být veřejně prospěšný a být přístupný všem občanům s realizací do 12 měsíců. Projekt lze realizovat pouze na pozemcích ve vlastnictví města Slavkov u Brna, zároveň návrh musel respektovat strategické dokumenty města. Podaný návrh projektu nesměl přesáhnout alokovanou hodnotu financí.

O zvoleném návrhu rozhodovali občané, každý občan starší 15 let měl k dispozici 3 hlasy, které mohl využít. Hlasování probíhalo elektronicky i písemně. Na základě hlasování městská rada vybírá vítězný návrh.

Do prvního ročníku participativního rozpočtu bylo přihlášeno sedm projektů:

- Lanové dětské hřiště – rozpočet 496 000 Kč
- Rozhledna Slavkov - I. etapa – rozpočet 100 00 Kč
- Discgolfové hřiště – zábava pro celou rodinu – rozpočet 255 891 Kč
- Multifunkční hřiště na Zlaté Hoře – rozpočet 358 523 Kč
- Obnova hřiště naproti areálu Technických služeb v ulici Československé armády – rozpočet 150 000 Kč
- 3D hřiště pro ty nejmenší Slavkováky – rozpočet 500 000 Kč
- Rozšíření stávajícího parkování – rozpočet 200 000 Kč

V roce 2024 vzešel jeden vítězný projekt a tím byl projekt Lanové dětské hřiště.

V roce 2025 zůstává alokovaná částka 500 tisíc korun a pravidla a způsob hlasování zůstávají stejná jako v roce 2024. Harmonogram participativního rozpočtu na rok 2025 byl učen následujícím způsobem:

- duben až květen – podávání návrhů,
- květen – hodnocení projektů,
- červen – hlasování,
- červenec – vyhlášení vítězného projektu. (PinCity Slavkov u Brna, © 2025)

10 MĚSTO BŘECLAV

10.1 Charakteristika města Břeclav

Město Břeclav je významným městem v Jihomoravském kraji a také jedním z okresních měst. Město Břeclav je třetím největším městem Jihomoravského kraje. Městem protéká řeka Dyje. Město se nachází u hranic s Rakouskem a Slovenskem, což z něj dělá důležitý hraniční přechod. Rozloha města je 77,19 km² a žije zde přibližně 25 tisíc obyvatel. Město Břeclav se dělí na tři katastrální území a těmi jsou Břeclav, Charvátská Nová Ves a Poštorná. Město Břeclav je také obcí s rozšířenou působností a jeho správního obvodu spadá 17 obcí

Břeclav má bohatou historii sahající až do období Velké Moravy. Název města je odvozen od hradu z 11. století. Význam města vzrostl v 19. století s rozvojem průmyslu a výstavbou železnice. Břeclav je známá folklorem, vinařstvím a řadou památek, jako je renesanční zámek, kostel sv. Václava či synagoga.

Město Břeclav Město Břeclav disponuje širokou občanskou vybaveností. Ve městě se nachází několik mateřských, základních škol a středních škol. Ve městě se také nachází nemocnice a poliklinika. Město nabízí i kulturní a sportovní vyžití. V městě se nachází městské muzeum, galerie a knihovna. Sportovní aktivity zajišťuje několik sportovních klubů a několik sportovních zařízení, a také se ve městě nachází několik cyklostezek. Město Břeclav je významným dopravním uzlem. Břeclav leží na hlavním železničním koridoru spojující Prahu a Vídeň. V blízkosti prochází dálnice D55 a město zajišťuje městskou hromadnou dopravu. (Břeclav, © 2025)

*Tabulka 9 Počet obyvatel a nezaměstnanost
města Břeclav (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Počet obyvatel k 31.12.20XX	Přirozený příbytek/úbytek	Přírůstek/úbytek stěhováním	Migrační saldo	Podíl nezaměstnaných osob v %
2023	24 863	-84	403	319	4,3
2022	24 544	-98	699	601	4,13
2021	23 943	-42	-21	-63	3,85
2020	24 554	-106	-83	-189	4,24
2019	24 743	-34	73	39	2,95

Tabulka zobrazuje data týkající se vývoje počtu obyvatel a nezaměstnaností města Břeclav mezi lety 2019 až 2023. Z celkového počtu obyvatel lze pozorovat celkově stabilní vývoj počtu obyvatel, mezi jednotlivými lety dochází k mírnému kolísání. Migrační saldo

bylo kladné v letech 2019, 2022 a 2023, zatímco v letech 2020 a 2021 bylo záporné, což spolu s přirozeným úbytkem vedlo k poklesu obyvatel. Kladné hodnoty poukazují na rostoucí atraktivitu Břeclavi.

Nejnižší podíl nezaměstnaných osob ve městě Břeclav byl zaznamenán v roce 2019. V letech 2021 až 2023 pozorujeme kolísavé tendence a jistou stabilizaci situace s tím, že nejnižší hodnotu město zaznamenalo v roce 2021 a nejvyšší hodnotu za celé pozorované období byla zaznamenána v roce 2023. (Český statistický úřad, © 2025)

10.2 Rozpočet a finance

*Tabulka 10 Rozpočet za rok 2024 města Břeclav
(Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)*

Příjmy	Výdaje	Saldo
Schválený rozpočet	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet
748 156 tis. Kč	1 240 328 tis. Kč	-492 172 tis. Kč
Skutečnost:	Skutečnost:	Skutečnost:
899 167 tis. Kč	906 462 tis. Kč	-7 294 tis. Kč

V tabulce jsou zaznačeny hodnoty původně schváleného rozpočtu města Břeclav se schválenými příjmy na 748 156 tisíc Kč a náklady na 1 240 328 tisíc Kč a schváleným schodkem -492 172 tisíc Kč. Tento schodek se městu podařilo výrazně snížit na konečných -7 294 tisíc korun. Toto snížení bylo zapříčiněno vyššími příjmy a nižšími náklady oproti schválenému rozpočtu. V případě nákladů dochází k výraznému snížení kapitálových výdajů, plánované kapitálové výdaje byly stanoveny na 594 446 tisíc korun v konečném důsledku byly konečné výdaje města Břeclav 224 789 tisíc korun. Tato skutečnost značí o dobrém hospodaření města Břeclav. (Monitor státní poklady, © 2025)

10.3 Rozvoj města Břeclav

Město Břeclav disponuje několika rozvojovými dokumenty jako je například strategie rozvoje ICT, strategie rozvoje kultury města Břeclav, strategie rozvoje sportu města Břeclav nebo strategie školství. Mimo těchto dílčích strategických dokumentů má město Břeclav také hlavní strategický dokument, kterým je Strategický plán rozvoje města Břeclav pro období 2022 až 2030.

Strategický plán rozvoje města Břeclav je rozdělen na analytickou, návrhovou, implementační část a dále strategii doplňuje akční plán. Plán rozvoje je rozdělen na čtyři tematické oblasti, jimiž jsou:

1. oblast A (sociální, školství, kultura, zdraví),
2. oblast B (životní prostředí, doprava, infrastruktura),
3. oblast C (místní ekonomika, služby úřadu).

V rámci dokumentu je definována vize města Břeclav a to, že město Břeclav je rozvíjejícím se městem, které trvale vytváří příznivé podmínky pro kvalitní a stabilní život jeho obyvatel. (MĚSTO BŘECLAV, © 2025)

10.4 Participativní rozpočet města Břeclav

*Tabulka 11 Participativní rozpočet Břeclav
(Zdroj: Město Břeclav, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Alokovaný obnov peněz v Kč	Počet schválených a zrealizovaných návrhů
2022	100 000	1
2023	250 000	1
2024	300 000	1

Město Břeclav představilo participativní rozpočet v rámci agendy Zdravé město a MA21. Tato agenda byla přijata v roce 2011. Zdravé město bylo přijato k podpoře udržitelného rozvoje, zdraví a kvality života obyvatel města Břeclav. Dále je součástí agendy MA21 neboli Místní Agenda 21, která slouží k plnění cílů udržitelného rozvoje OSN.

V roce 2022 představilo město Břeclav veřejné fórum, které se skládalo z projektů, o kterých následně obyvatelé hlasovali. Náměty, o kterých měli obyvatelé možnost hlasovat, vzešly z veřejné diskuse, která se konala. Z této veřejné diskuse bylo vybráno 11 námětů, o kterých obyvatelé mohli hlasovat elektronicky nebo odevzdáním formuláře do schránky na městském úřadě, hlasování bylo omezeno dvěma hlasy na osobu.

V roce 2023 představilo město Břeclav klasický model participativního rozpočtu a realizace vítězného projektu proběhla v roce 2024. Město Břeclav alokovalo na tento ročník participativního rozpočtu 250 tisíc Kč, čímž byla určena i maximální částka předložených projektů a minimální náklady projektu byly omezeny na 20 000 korun.

Pravidla pro podání návrhu byla omezena náklady daného projektu, místo realizace musel být majetek nebo pozemek ve vlastnictví města Břeclav, návrh mohla podat osoba starší 15 let s trvalým bydlištěm v Břeclavi nebo právnická osoba se sídlem v Břeclavi, a podaný projekt musel být veřejně přístupný a jeho realizace nesměla být v rozporu se zákonem a územním plánem města Břeclav.

Jeden předkladatel mohl podat i více návrhů, zároveň včetně návrhu musel navrhovatel předložit s návrhem projektu i seznam alespoň 30 podporovatelů projektu s trvalým bydlištěm v Břeclavi.

Hlasování o návrzích probíhalo prostřednictvím ankety na příslušném webu nebo prostřednictvím vytištěného formuláře do poštovní schránky na městském úřadě. Každý občan mohl podpořit maximálně 3 návrhy svým hlasem. Vybrané návrhy byly podpořeny radou města Břeclav a návrhy, které nebyly vybrány, tak byly se souhlasem předkladatelů zařazeny do zásobníků projektů města Břeclav.

Harmonogram participativního rozpočtu na rok 2023 byl následující:

- Duben až květen – příjem návrhů projektů
- Červenec až srpen – Zhodnocení návrhů pracovníky MěÚ
- Září až říjen – hlasování o návrzích
- Listopad – vyhlášení vítězných návrhů
- Rok 2024 – realizace vítězných návrhů 2024

V participativním rozpočtu za rok 2023 podpořilo město Břeclav jeden projekt a tím bylo „*Dětské hřiště u bílého kostela*“ tento projekt splnil podmínky participativního rozpočtu a v září 2024 byla realizace tohoto projektu dokončena.

V případě participativního rozpočtu za rok 2024 město Břeclav navýšilo výši alokovaných peněz na 300 tisíc korun, minimální hodnota nákladů projektu zůstala na 20 000 korun. V roce 2024 město Břeclav určilo koordinátora projektu, který měl za úkol formální kontrolu odevzdaných návrhů v případě chybějících náležitostí byl předkladatel

vyzván k opravě návrhu do 14 pracovních dnů, pokud návrh nebyl opraven ve stanovém termínu nebyl zařazen do hlasování. S formální kontrolou návrhů a možností opravy navrhovatele před hlasováním dochází ke změně harmonogramu:

- Duben až červen – příjem návrhů projektů
- Červenec až srpen – Zhodnocení návrhů pracovníky MěÚ
- Září až říjen – hlasování o návrzích
- Listopad – vyhlášení vítězných návrhů
- Rok 2025 – realizace vítězných návrhů 2024

Z participativního rozpočtu pro rok 2024 se stal vítězným projektem „*Psí hřiště u Pastviska*“. (Město Břeclav, © 2025)

11 MĚSTO ZNOJMO

11.1 Charakteristika města Znojmo

Město Znojmo leží na řece Dyje, nachází se v Jihomoravském kraji a nedaleko od hranic s Rakouskem. Město Znojmo je historickým městem s bohatou historií díky, které je jedním z nejstarších českých měst, a vinařskou tradici. První zmínky o městě se datují do dob starých Římanů díky rozsáhlým archeologickým nálezům v okolí řeky Dyje. Znojmo je druhým největším městem po Brně v Jihomoravském kraji. Rozloha města Znojmo je 65,90 km² a žije zde přibližně 34 000 obyvatel.

Město Znojmo se dělí na devět městských částí, jimiž jsou: Znojmo město, Derflice, Kasárna, Konice, Mramotice, Načeratice, Oblekovice, Popice a Přímětice. Znojmo je jedním s okresních měst v Jihomoravském kraji a také obcí s rozšířenou působností a do správního obvodu města Znojmo spadá 111 obcí.

Občanská vybavenost města je na vysoké úrovni, tedy odpovídající vybavenosti okresního města a turistického centra. Na území města Znojmo se nachází několik pamětihodností mezi nejznámější patří kostel sv. Mikuláše, rotunda svaté Kateřiny nebo znojemský hrad s rozsáhlým podzemím. Ve městě Znojmo se nachází několik mateřských, základních, středních škol a také vyšší odborná škola soukromá vysoká škola. Město Znojmo má i rozvinutou zdravotnickou síť. Ve městě se nachází nemocnice Znojmo. Ve městě se celoročně koná několik kulturních akcí. Město poskytuje jeho obyvatelům i sportovní vyžití skrze sportovní haly a stadiony, plavecké bazény a fitness center. Pro Znojmo jsou klíčové silnice se směr Jihlava a Vídeň a se směrem na Brno. Město zajišťuje městskou hromadnou dopravu a je významným železničním uzlem s napojením na Rakousko. Síť cyklotras slouží turistům i místním obyvatelům. (Město Znojmo, © 2025)

*Tabulka 12 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Znojmo
(Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Počet obyvatel k 31.12.20XX	Přirozený příbytek/úbytek	Migrační saldo	Celkový příbytek/úbytek	Podíl nezaměstnaných osob v %
2023	34 270	-122	136	14	6,46
2022	33 962	-46	822	776	6,64
2021	33 432	-145	-110	-255	5,76
2020	33 823	-6	16	10	7,11
2019	33 745	-9	-6	-15	5,21

Během sledovaného období lze pozorovat nárůst obyvatel, i když se jedná pouze o mírný nárůst. Růst počtu obyvatel byl zapříčiněn migračním saldem, které mimo rok 2021 a 2019 nabývalo kladných hodnot.

Město Znojmo se potýká s vyšší nezaměstnaností, nejvyšší podíl nezaměstnanosti byl v roce 2020. Město Znojmo ve sledovaném období zaznamenává kolísavé hodnoty, přičemž se jedná o vyšší hodnoty například v porovnání s ostatními městy Jihomoravského kraje a také s krajským průměrem. (Český statistický úřad, © 2025)

11.2 Rozpočet a finance

*Tabulka 13 Rozpočet za rok 2024 města Znojmo
(Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)*

Příjmy	Výdaje	Saldo
Schválený rozpočet	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet
1 180 303 tis. Kč	1 371 543 tis. Kč	-191 240 tis. Kč
Skutečnost:	Skutečnost:	Skutečnost:
1 298 187 tis. Kč	1 216 388 tis. Kč	81 799 tis. Kč

V roce 2024 se podařilo městu Znojmo snížit jejich plánovaný schodek 191 240 tisíc korun na přebytek 81 799 tisíc korun. Tato změna byla zapříčiněna vyššími skutečnými příjmy, které byly vyšší o necelých 117 000 tisíc korun, a také byla tato změna zapříčiněna nižšími výdaji, u kterých došlo ke snížení o přibližně 155 000 tisíc korun. Ke snížení na straně výdajů dochází především snížením kapitálových výdajů ve skupině investiční nákupy a související výdaje. Na straně příjmu bylo navýšení zapříčiněno přijatými transfery. Z těchto údajů lze usoudit, že město Znojmo v roce 2024 hospodařilo efektivně. (Monitor státní poklady, © 2025)

11.3 Rozvoj města Znojmo

Město Znojmo v současné době operuje se strategickým plánem rozvoje, který je pro časové rozmezí od roku 2024 až 2030. Tato strategie má za úkol udát rámec pro udržitelný a kontinuální rozvoj města. Strategie pro rozvoj města Znojmo vznikla v roce 2022 a je nastavená do roku 2030, ale některé z projektů mají dosah až do roku 2040.

V tomto strategickém dokumentu vymezuje město Znojmo 14 vizí města do roku 2023 jako jsou například, že město Znojmo zesiluje svůj význam v regionu jako ekonomické

centrum, město Znojmo zajišťuje dopravní dostupnost, město Znojmo plně využívá své polohy a provádí přeshraniční spolupráce v různých oblastech s Rakouskem nebo město Znojmo je vhodným a zdravím městem pro všechny generace. Město také v dokumentu definuje 5 základních pilířů rozvoje, kterými jsou:

1. strategické řízení, participace a majetek města,
2. urbanismus, území rozvoj a životní prostředí,
3. doprava a infrastruktura,
4. sociální oblast, bezpečnost, vzdělávání a zaměstnanost
5. kultura, sport, volnočasové aktivity a cestovní ruch.

Kromě strategických pěti strategických pilířů obsahuje strategie také 21 strategických cílů.

Participativní rozpočet lze zařadit pod první pilíř strategické řízení, participace a majetek městě, kde je zmíněna strukturovaná spolupráce s občany a klíčovými partnery při aktualizaci a naplňování statického plánu. Součástí tohoto pilíře je také projekt Zdravé město, pod kterým je participativní rozpočet realizován. (Město Znojmo, © 2023)

11.4 Participativní rozpočet města Znojma

*Tabulka 14 Participativní rozpočet Znojmo
(Zdroj: Město Znojmo, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Počet schválených a zrealizovaných návrhů
2019	16
2020	9
2021	2
2022	4
2023	5
2024	4

Město Znojmo používá participativní rozpočet od roku 2018. Město Znojmo představilo participativní rozpočet pod názvem „*Tvoříme Znojmo*“. Do prvního ročníku participativního rozpočtu se zapojilo přes 2400 respondentů, kteří rozhodli o vítězných návrzích. Celkově bylo podáno 55 návrhů a k realizaci bylo vybráno 16 projektů. Město v prvním ročníku stanovilo maximální výši nákladu jednoho projektu na 500 tisíc korun.

Druhý ročník přinesl několik změn, došlo k navýšení nákladů na 750 tisíc korun. Přihášeno bylo celkem 30 návrhů z čehož 9 projektů bylo vybráno k realizaci. Celkově se do hlasování zapojilo 3700 korespondentů.

Třetí ročník participativního rozpočtu „*Tvoříme Znojmo*“ byl ovlivněn pandemií Covid-19, dochází ke snížení alokovaných finančních prostředků na vybrané návrhy. Do hlasování se zapojilo pouze 1279 respondentů, kteří rozhodovali o 13 návrzích, nakonec byly k realizaci vybrány dva projekty.

Ve čtvrtém ročníku byla navýšená maximální částka na jeden projekt navýšena na 1 milion korun, celkový rozpočet činil 2 miliony korun. Do čtvrtého ročníku bylo přihlášeno 18 návrhů projektu, z hlasování 3372 respondentů vzešly čtyři projekty, které byly vybrány k realizaci.

Pátý ročník participativního rozpočtu zaznamenal nižší účast předložených návrhů i respondentů zapojených do hlasování. Předloženo bylo pouze 8 návrhů z nich bylo realizováno 5 projektů, o kterých rozhodlo 951 respondentů.

Pro šestý ročník participativního rozpočtu byl stanoven rozpočet 2 miliony korun a obnos peněz, kterou mohly projekty být podpořeny byla stanovena hranicí minimální hodnota 50 tisíc a maximální hodnotou 1 milion korun na jeden projekt. Tento ročník byl spuštěn v roce 2023. Pravidla participativního rozpočtu byla stanovena následujícím způsobem navrhovatelem projektu mohla být pouze fyzická osoba starší 18 let s trvalým pobytem ve Znojmě a každý mohl podat více než jeden návrh. Každý návrh musel mít stanovené náklady; popis; cílovou skupinu; místo realizace, v tomto případě musí být místo realizace majetkem ve vlastnictví města Znojmo; a dále měl návrh obsahovat přílohy (vizualizace, výkresy atd.). V pravidlech participativního rozpočtu jsou jmenovitě vymezeny projekty, které nebudou podpořeny a zařazeny do slosování. Hlasování o vítězných projektech probíhalo ve dvou kolech. První kolo hlasování proběhlo v rámci veřejného projednání projektů, kde občané dostali možnost fyzického hlasování a v tomto případě měli

jejich hlasy dvojnásobnou hodnotu. Druhé kolo hlasování probíhalo elektronickou formou hlasování a občané v tomto kole mohli udělit vybraným projektům 5 kladných hlasů a 2 záporné hlasy v případě, že pro hlasování zvolili systém MUNIPOLIS, a v případě hlasování pomocí Portálu občana a ověřené identity měli tito občané celkem 10 kladných hlasů a 4 záporné hlasy. Harmonogram pro tento ročník participativního rozpočtu byl stanoven následujícím způsobem:

- Duben až květen – podávání návrhů
- Červen až srpen – evaluace projektů
- Říjen – veřejná prezentace návrhů
- Listopad – online hlasování
- Prosinec – vyhlášení výsledků

Během šesti ročníků participativního rozpočtu podpořilo město Znojmo celkem 40 projektů, mezi které například patří následující projekty:

- Komunitní zahrada na Louce – rozpočet 507 188 Kč
- Pumptrack dráha – rozpočet 1 000 000 Kč
- Rekonstrukce městského útulku Načeratice – rozpočet 750 000 Kč
- Nábřeží Dyje jako místo k odpočinku i aktivnímu sportování – rozpočet 650 000 Kč
- Vyhlídka v parku nad Louckým klášterem – rozpočet 750 000 Kč
- Několik dětských hřišť atd. (Město Znojmo, © 2025)

12 MĚSTO MIKULOV

12.1 Charakteristika města Mikulov

Město Mikulov leží v Jihomoravském kraji, konkrétně město spadá do okresu Břeclav a nachází se necelých 50 km od krajského města Brno. Mikulov leží nedaleko hranic s Rakouskem. Rozloha města je 45,32 km² s necelými 7 500 obyvatel. Město Mikulov je obcí s rozšířenou působností a do jeho správního obvodu spadá 16 obcí.

Město Mikulov je historickým městem zasazeným do malebné krajiny Pálavy. Město Mikulov a jeho okolí je známo vinicemi, přírodními krásami a folklórem. Město Mikulov má bohatou historii s první písemnou zmínkou v roce 1249. Na území města se nachází několik kulturních památek jako Mikulovský zámek, historické náměstí nebo Dietrichsteinská hrobka. Mezi populární turistické a významné místo patří Svatý kopeček. Město také pořádá několik kulturních akcí jako například Pálavské vinobraní.

Město Mikulov nabízí svým občanům veškeré občanské vybavení, které mohou občané potřebovat. Ve městě se nachází mateřské, základní i střední školy. V rámci středoškolského vzdělávání zde můžeme najít gymnázium a odborné školy. Zdravotní péče je ve městě Mikulov zajištěna poliklinikou. Město disponuje i několika kulturními a sportovními zařízeními. Město svou polohou disponuje několika cyklostezkami, které je spojují s nedalekou Pálavou (Město Mikulov, © 2025)

*Tabulka 15 Počet obyvatel a nezaměstnanost
města Mikulov (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Počet obyvatel k 31.12.20XX	Přirozený příbytek/úbytek	Migrační saldo	Celkový příbytek/úbytek	Podíl nezaměstnaných osob v %
2023	7 638	-37	-4	-41	6,05
2022	7 679	-26	278	252	5,66
2021	7 427	-12	61	49	4,89
2020	7 479	-29	53	24	5,77
2019	7 455	17	79	96	4,44

Tabulka výše zobrazuje informace o vývoji počtu obyvatel a nezaměstnanosti města Mikulov za sledované období mezi lety 2019 až 2023. Mezi lety 2019 až 2023 pozorujeme nárůst počtu obyvatel ve městě Mikulov, kdy nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2021 a nejvyšší hodnota v roce 2022. Z dat lze vyčíst, že město Mikulov se potýká s vyšší úmrtností obyvatel, ale zároveň je město schopné přilákat nové obyvatele na základě jejich

migračního salda. V tomto období se podíl nezaměstnaných osob pohyboval mezi 4,4 % a 6,05 %, kdy nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2019 a nejvyšší hodnota v roce 2023. (Český statistický úřad, © 2025)

12.2 Rozpočet a finance

Následující kapitola se zaměřuje na rozpočet a finance města Mikulov za rok 2024.

*Tabulka 16 Rozpočet za rok 2024 město Mikulov
(Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)*

Příjmy	Výdaje	Saldo
Schválený rozpočet	Schválený rozpočet	Schválený rozpočet
303 402 tis. Kč	430 273 tis. Kč	-126 872 tis. Kč
Skutečnost:	Skutečnost:	Skutečnost:
324 514 tis. Kč	298 246 tis. Kč	26 268 tis. Kč

V roce 2024 město Mikulov hospodařilo efektivně. Na rok 2024 plánoval Mikulov hospodařit se schodkem mínus 126 872 tisíc korun, ale ve skutečnosti rozpočet města Mikulov s přebytkem 26 268 tisíc korun. Městu se podařilo zvýšit příjmy a snížit výdaje oproti schválenému rozpočtu. Výrazná změna je zejména straně výdajů, kde dochází ke snížení o 132 027 tisíc korun. Toto výrazné snížení výdajů je zapříčiněno změnou kapitálových výdajů a konkrétně se jednalo o položku pořízení dlouhodobého hmotného majetku. (Monitor státní poklady, © 2025)

12.3 Rozvoj města Mikulov

Město Mikulov současné době má dva strategie rozvoje, první je Strategický plán rozvoje města Mikulov 2013-2026 a druhým je v roce 2024 představený nový Strategický plán rozvoje, který má platit do roku 2035.

Strategický plán rozvoje pro období do roku 2026 měl stanovenou následující vizi a to, že město Mikulov bude v roce 2026 regionálním centrem s výjimečným přírodním a kulturním bohatstvím. Město bude centrum cestovního ruchu, vinařství, lázeňství. Bude městem pro atraktivním pro návštěvníky a také bude nabízet kvalitní zázemí a bude klidným místem pro život svých obyvatelů. Tento strategický plán má šest prioritních oblastí (pilířů rozvoje), jimiž jsou:

1. doprava a technická infrastruktura,

2. kultura, sport a volný čas,
3. ekonomika města,
4. cestovní ruch
5. urbanismus a bydlení
6. občanská vybavenost.

Participace občanů do veřejného dění města je v tomto dokumentu zmíněna v několikaleté, konkrétně je participace občanů zmíněna v opatřeních k prioritním oblastem kultura, sport a volný čas a také k prioritní oblasti urbanismus, bydlení a občanská vybavenost. (Město Mikulov, © 2013)

V nastupujícím strategickém plánu, který by měl udávat směr rozvoje Mikulova do roku 2035, je vize stanovena stručnějším způsobem a to, že město Mikulov je místem pro život, místem, kde je radost žít. Spolu s vizí je v dokumentu zmíněno několik cílů, kterých by chtělo město dosáhnout do roku 2035 jako například nárůst počtu obyvatel, počet turistů, kteří město navštíví nebo cíle spojené s bytovou politikou. Strategický plán se zaměřuje na oblasti pomoci, kterých lze dosáhnout dlouhodobé vize města, a to prostřednictvím investičních „tvrdých“ projektů a prostřednictvím neinvestičních aktivit jako jsou například organizační změny, rozvoj a inovace městského úřadu a jeho zaměstnanců a také posílení participace. Strategický plán rozvoje města Mikulov 2035 je rozdělen má šest prioritních cílů, kterými jsou:

1. krásné město,
2. zelené a odolné město,
3. fungující lokální ekonomika,
4. město pro život,
5. chytře řízená doprava,
6. moderní úřad. (Město Mikulov, 2024)

12.4 Participační rozpočet města Mikulov

*Tabulka 17 Participativní rozpočet Mikulov
(Zdroj: Město Mikulov, © 2025, vlastní zpracování)*

Rok	Alokovaný obnov peněž v Kč	Počet schválených a zrealizovaných návrhů
2024	3 000 000	10
2025	1 000 000	X (probíhající ročník)

Město Mikulov představilo participativní rozpočet v roce 2024 pod názvem „*Tvoříme Mikulov*“. V prvním ročníku participativního rozpočtu vyčlenilo město Mikulov pro tento projekt 3 miliony korun. V rámci participativního rozpočtu v roce 2024 mohli navrhovatelé získat pro svůj projekt až 700 tisíc korun. Do prvního ročníku přihlásilo 16 návrhů, k realizaci bylo schváleno 10 projektů:

- Herní prvky umístěné do ploch veřejné zeleně Palávská alej – rozpočet 203 401 Kč
- Zobytnění prostoru před Úřadem práce – rozpočet 174 284 Kč
- Pítka pro dětská hřiště – rozpočet 700 000 Kč
- Městský ovocný sad – rozpočet 370 000 Kč
- Venkovní betonový pingpongový stůl pro Amfiteátr – rozpočet 43 340 Kč
- Trvalkové záhony s posezením na ulici Česká – rozpočet 178 906 Kč
- Pítko s miskou pro zvířata – rozpočet 90 315 Kč
- Opuštěné zahrádky Pod Novou: nové místo pro sousedská Setkávání – 324 220 Kč
- Smyslová zahrada – rozpočet 700 000 Kč
- Sdílený šachový stůl v lesoparku – rozpočet 150 000 Kč.

V roce 2025 pořádá město Mikulov druhý ročník participativního rozpočtu „*Tvoříme Mikulov*“. Město pro tento ročník vyčlenilo 1 milion korun a navrhovatelé pro svůj projekt mohli získat maximálně 200 tisíc korun.

Dle pravidel participativního rozpočtu města Mikulov mohli návrhy podávat osoby starší 18 let s trvalým bydlištěm ve městě Mikulov. Navrhovatel s návrhem projektu musel předložit také podpisový arch s podpisy od minimálně 20 občanů starších 15 let, svým podpisem občané daný návrh podpořili. Projekt musí být realizovatelný na území ve vlastnictví města Mikulov a projekt musí být volně přístupný všem občanům. Město Mikulov v rámci svého participativního rozpočtu se rozhodlo, že nebude podporovat tzv. měkké projekty jako například školení, veřejné akce atd. Zároveň město nepodpoří komerční projekty nebo například projekty spojené s náboženstvím.

Projekty přihlášené projdou kontrolou komise a následně vybrané projekty zveřejněny k hlasování. Hlasování probíhá prostřednictvím elektronického formuláře, hlasovat mohl každý občan starší 15 let s trvalým pobytem ve městě Mikulov, každý měl dva kladné hlasy a jeden záporný.

Harmonogram pro druhý ročník participativního rozpočtu města Mikulov byl stanoven následujícím způsobem:

- leden až únor – předkládání,
- březen až duben – posuzování návrhů,
- květen – propagace projektů a následné hlasování,
- červen – vyhlášení výsledků,
- červenec a dále – realizace vítězných projektů. (Město Mikulov, © 2025)

13 ROZHOVORY SE ZÁSTUPCI JEDNOTLIVÝCH MĚST

Následující kapitola se věnuje rozhovorům se zástupci výše uvedených měst. Rozhovory proběhly s osobami zodpovědnými za participativní rozpočty v daných městech. Rozhovory proběhly online za pomoci videohovorů nebo emailové komunikace. Cílem rozhovorů bylo získat bližší informace o celém procesu participativního rozpočtu, jaké výhody nebo nevýhody v participativním rozpočtování vidí a s jakými bariérami se při zavádění participativního rozpočtu setkali.

Všem respondentům byly položeny totožné, v případě potřeby jim byly položeny další otázky s cílem o doplnění nebo upřesnění informací. Otázky, které byly předloženy respondentům, byly následující:

1. Co Vás vedlo k zavedení participativního rozpočtu? Byla to iniciativa města, občanů nebo někoho jiného?
2. Jakým způsobem určujete výši částky vyčleněné na participativní rozpočet? Je to pevně dané procento z rozpočtu města? Ovlivňuje to finanční situace města v daném roce?
3. Jak jsou občané o participativním rozpočtu informováni? Jaké kanály komunikace se používají?
4. Jaký vliv má participativní rozpočet na rozvoj města podle Vašeho názoru?
5. Doporučili byste tento nástroj jiným městům? Proč ano/ne?
6. Jaké typy projektů občané nejčastěji navrhuji? (např. veřejný prostor, sport, kultura...)
7. Je občanům poskytována nějaká metodická nebo technická pomoc při podávání návrhů?
8. Jakým způsobem probíhá zpětná vazba jednotlivých projektů a jejich hodnocení?
9. Jaké projekty byste označili za nejúspěšnější – a proč?
10. Setkali jste s kritikou od veřejnosti, pokud ano, jaké byly nejčastější výhrady?
11. Kolik projektů bylo uskutečněno nebo je v realizaci z minulého ročníku participativního rozpočtu?

13.1 Rozhovor se zástupcem města Břeclav

Rozhovor proběhl s koordinátorkou projektu Zdravé město Břeclav. K zavedení participativního rozpočtu vedlo město Břeclav zapojení do mezinárodních programů Zdravé město a místní Agendy 21. Tyto programy jsou založeny na principech udržitelného rozvoje. Zapojení veřejnosti do rozhodovacích procesů byl jeden z bodů programů tohoto projektu, od tohoto bodu bylo zavedení participativního rozpočtu přirozeným směrem pro město. Zároveň město se setkávalo s podmínky o podobném projektu již delší dobu.

Otázka obnosu peněz určeného na tvorbu participativního rozpočtu, koordinátorka uvádí, že vyčleněná částka není pevně dána a není určeno ani žádné procento z rozpočtu, kterým by byl participativní rozpočet vázán. Ale zároveň je hodnota participativního rozpočtu ovlivněna finanční situací města. Postupně se výše obnosu peněz navyšovala. První ročník začal na 100 000 Kč, jednalo se o testovací částku. Následně po předchozích zkušenostech dochází k navyšování této částky. V letošním roce je částka určena na participativní rozpočet stanovena na 350 000 Kč.

Jako prostředky komunikace město Břeclav využívá tištěný měsíčník Radnice, kde se občané poprvé dozví o participativním rozpočtu, dále jsou občané informováni prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí města. K podrobnějším informacím mohou občané kontaktovat koordinátorku projektu.

Zpětná vazba probíhá po ukončení možnosti podávání návrhů, následně projdou návrhy kontrolou, zda obsahují všechny podstatné informace a splňují pravidla. V případě nedostatků jsou navrhovatelé vyzváni k opravě a doplnění jejich návrhů. Následně návrhy projdou hodnocením ze strany města a poté jsou zařazeny do veřejného hlasování. V případě, že je návrh vyřazen, tak je jeho předkladatel o důvodech jeho vyřazení informován.

Dle respondentky vliv participativního rozpočtu nelze definovat důležitými projekty, které změní město vzhledem k omezeným finančním prostředkům. Nejčastější projekty navrhované občany jsou úpravy veřejného prostranství a návrhy na místa pro trávení volného času. Za nejúspěšnější projekt koordinátorka označila projekt z roku 2024, kterým byla zámecká zahrada, jednalo se o zvelebení a rozšíření prostoru a vzniku nového veřejného prostoru. Největší přínosem pro město bylo zapojení a komunikace občanů, zvýšení zájmu občanů do veřejných věcí. Z těchto důvodů by nástroj participativního rozpočtu doporučila i menším městům i přes některé překážky.

Město se v rámci participativního rozpočtu setkala i s kritikou ze strany občanů, paní koordinátorka uvádí, že nejčastěji se jedná o kritiku nízkého obnosu peněz určeného na projekty.

Administraci participativního rozpočtu má v gesci koordinátorka projektu Zdravého města Břeclav, které participativní rozpočet vyhlašuje. Právě na ní je veškerá koordinace – vyhlášení nového ročníku, zajištění publicity, komunikace s případnými zájemci, řešení dotazů, vyhodnocení přihlášených záměrů, zajištění hlasování a pak samotná realizace. Hodnocení došlých návrhů probíhá v širším kruhu, jedná se o posouzení zejména toho, zda je projekt realizovatelný z ekonomického, technického atd. hlediska. Následná realizace vítězného projektu probíhá ve spolupráci s konkrétním oddělením města Břeclav, například s technickými službami. Dále respondentka uvádí, že celý administrativní proces není tolik náročná především díky jasně stanoveným pravidlům a uvádí, že nejnáročnější na celém procesu je samotná komunikace s občany.

13.2 Rozhovor se zástupcem města Hodonín

Rozhovor o participativního rozpočtu města Hodonín proběhl s koordinátorkou pro participativní rozpočet za město Hodonín a její kolegyní.

Respondentka uvádí, že iniciativa k zavedení participativního rozpočtu přišla ze strany města, jelikož město Hodonín je součástí Národní sítě Zdravých měst v rámci, které dochází k zavedení participativního rozpočtu.

Částka vyčleněna na participativní rozpočet se schvaluje před začátkem nového ročníku, a to vedením města, jelikož se participativní rozpočet koná jednou za dva roky, tak může město vyčlenit na participativní rozpočet vyšší částku.

Občané města Hodonín jsou o participativním rozpočtu informováni prostřednictvím webových stránek města a jeho sociálních sítí, dále skrze Hodonínské listy a online rozhlas Munipolis.

Za největší přínos označují aktivní zapojení občanů do dění ve městě. Respondentka uvádí, že by tento nástroj doporučila i dalším městům z důvodu uvedeného v předchozím bodě a také kvůli tomu, že pomocí tohoto nástroje může město získat opravdu originální nápady a novou perspektivu na vylepšení města.

Občanům je poskytnuta zpětná vazba prostřednictvím konzultace s odborníkem na městském úřadu.

V otázce úspěšnosti projektů uvádí respondentka jako nejúspěšnější tyto projekty, a to Vybudování dětských hřišť, velkoformátová malba ve veřejném prostoru, workout hřiště. Uvádí, že tyto projekty jsou i po letech využívány veřejností.

Nejčastější výhradu od občanů jsou připomínky ohledně realizace nebo následné udržitelnosti jednotlivých projektů.

Administrativa a personální zajištění projektu je v kompetenci jedné hlavní koordinátorky a následně se jedná o spolupráci s oddělením, kterého se daný projekt týká. Respondenti uvádí, že spolupráce probíhá napříč celým úřadem. Jako nejnáročnější část celého projektu uvádí počáteční fázi, tedy vytvoření jasných pravidel a dále také koordinaci celého procesu.

13.3 Rozhovor se zástupcem města Znojmo

Rozhovor proběhl s hlavní koordinátorkou projektu Zdravé město Znojmo prostřednictvím online komunikace. Rozhovor začal představením inspirace k zavedení participativního rozpočtu, kdy respondentka uvádí, že inspirace byla převážně v zahraničí (jako příklad uvádí například Norsko), kde participace fungovala velmi dobře delší dobu. Inspirace zahraničím uvádí především, protože město Znojmo používá participativní rozpočet od roku 2018 a inspirace v České republice v té době nebylo tolik.

V případě financí město Znojmo nemá jasně dané procento z rozpočtu, které určuje částku vydanou na participativní rozpočet. Obnos peněz je určen dle aktuální situace a potřeb města, dle výše investic a výdajů na daný rok.

Město Znojmo propaguje a komunikuje rozpočet prostřednictvím sociálních sítí, městského měsíčníku, inzercí v místních novinách, rádiu, pomocí plakátů a prostřednictvím aplikace Munipolis.

Paní koordinátorka jako vliv na rozvoj města vyzdvihuje zapojení občanů do utváření profilu a vzhledu města. Tento nástroj by rozhodně doporučila i ostatním městům kvůli tomu, že projekty vznikají přímo z praxe obyvatel a jejich potřeb. Tuto odpověď doplňuje tím, že politici mají často jiný pohled než samostatní občané na to, jak se jim na určitém místě žije a co jim chybí nebo co by chtěli změnit. V případě nespokojenosti obyvatel Znojma s participativním rozpočtem respondentka uvádí, že se s žádnou závaznější výtkou nesetkali. Zároveň uvádí, že s dalšími ročníky participativního rozpočtu pozorují menší zapojení občanů a snižující se zájem.

V případě projektů, které jsou nejčastěji navrhovány, odpovídá, že lidé nejčastěji přicházejí s nápady na zkrášlení okolí a zlepšení sportovního využití. Mezi nejvíce úspěšné projekty řadí skatepark a různá dětská hřiště, jelikož tyto prostory jsou hojně využívány.

Jako podporu navrhovatelům projektů nabízí město Znojmo schůzku s vedoucími jednotlivých odborů, kterých se konkrétní projekt týká. Navrhovatelé, město Znojmo a občané dostávají zpětnou vazbu prostřednictvím konečného zhodnocení projektů. Probíhá šetření na místě, zda je projekt veřejností skutečně využíván.

Celý proces participativního rozpočtu je zajištěn napříč celým městským úřadem, konkrétně respondentka vyjmenovala koordinátorku projektu, vedoucí odboru majetku, vedoucí odboru investic a technických služeb, politik zdravého města, a i další odbory v případě, že se jich daný projekt týká. Dále uvádí, že celý proces je dlouhý a složitější v synchronizaci všech proměnných.

13.4 Rozhovor se zástupcem města Slavkov u Brna

Podobně jako v ostatních případech i za město Slavkov u Brna proběhl rozhovor s koordinátorkou participativního rozpočtu.

Město Slavkov u Brna zavádí participativní rozpočet po posledních volbách, kdy tři kandidující strany zahrnuly participativní rozpočet do svých programů a na tento bod byly kladné ohlasy. Následně představení participativního rozpočtu bylo zahrnuto v rámci koaliční smlouvy aktuálního politického zastoupení města Slavkov.

Na otázku financí určených na participativní rozpočet odpovídá respondentka, že v minulém roce proběhl první a testovací ročník, proto byla stanovena částka 500 tisíc. Tato částka byla stanovena na základě průzkumu měst podobné velikosti, které již participativní rozpočet používaly. Dále při stanovení této částky byl brán ohled i na finanční možnosti města. V letošním roce zůstává částka stejná, následně po ukončení tohoto druhého ročníku, se může uvažovat o navýšení v dalších letech.

Občané jsou o participativním rozpočtu informováni prostřednictvím facebookových a instagramových stránek města, oficiálního webu, Slavkovského zpravodaje i dalších médií.

V otázce vlivu participativního rozpočtu na rozvoj města, vztahu k občanům a zda by jej doporučili ostatním městům odpoví respondentka následujícím způsobem, že participativní rozpočet umožňuje nejen vznik občanských projektů, ale zejména jde o vhodný komunikační kanál mezi vedením města a samostatnými občany, kteří konkrétně

poukazují na to, co oni sami vnímají jako problematické, nebo co jim chybí. Dále také říká, že za pomoci participativního rozpočtu je prováděna osvěta a vzdělávání obyvatel. Obyvatelé jsou motivováni a musí se také seznámit se základními dokumenty města jako je územní plán, majetková mapa a strategické dokumenty města. Díky tomu mnozí aktivní občané nacházejí pochopení pro složitost některých velkých investičních projektů, které nemůžou vzniknout přes noc. Uvádí, že ano, doporučila by tento nástroj i ostatním městům.

V městě Slavkov u Brna zatím proběhl jenom první ročník a v tomto prvním ročníku dle respondenty nejčastěji byly navrhovány projekty zaměřené na děti a sportoviště. Město dává přednost projektům, které mohou být hned realizovatelné. Zároveň uvádí, že i na složitější projekty jsou brány ohledy. V tomto případě konkrétně zmiňuje úpravu polikliniky, která byla vícekrát zmiňována v participativního rozpočtu, poliklinika byla tedy zrenovována mimo participativní rozpočet.

Občanům je poskytována metodická i technická pomoc, na začátku město pořádalo veřejný seminář a následně mohli občané konzultovat své projekty na příslušných odborech. Respondentka zmiňuje, že bohužel o tuto pomoc není velký zájem. Projekty jsou hodnoceny pracovní skupinou pro participativní rozpočet, která vyhodnotí reálnost/nereálnost projektů a splnění podmínek. Schválené projekty následně pustí do fáze hlasování veřejnosti.

Město Slavkov u Brna má za sebou první ročník a zmiňuje, že z tohoto prvního ročníku vzešel jeden projekt a tím byla lanová dráha pro školní hřiště. Během tohoto prvního ročníku se město nesetkalo s výraznou kritikou, ale ocenilo by větší zapojení obyvatel.

13.5 Rozhovor se zástupcem města Mikulov

Poslední rozhovor proběhl se zástupcem města Mikulov, konkrétně se jednalo o zaměstnankyni městského úřadu za odbor pro cestovní ruch, kulturu a dotace a také koordinátorkou projektu Zdravé město Mikulov.

Participativní rozpočet a jeho zavedení bylo iniciativou finančního výboru Města Mikulova. Poprvé byl tento způsob zapojení veřejnosti realizován v roce 2024, kdy bylo přihlášeno celkem 18 projektů (do veřejného hlasování postoupilo 16 projektů). V roce 2025, i vzhledem k tomu, že dosud probíhají realizace projektů z loňského roku, nebyl přihlášen žádný projekt.

Částka určená na participativní rozpočet je dle respondentky navržena v rámci procesu tvorby rozpočtu a poté jako součást rozpočtu prochází schvalovacím procesem.

Jako prostředky komunikace s občany uvádí městský zpravodaj, webové stránky města a také sociální síť města Mikulov.

Respondentka na otázku vlivu participativní rozpočtu na rozvoj města odpoví, že dle jejího názoru má participativní rozpočet rozhodně pozitivní vliv na rozvoj města. Dále uvádí, že tato skutečnost by měla být doplněna tím, že realizované projekty jsou smysluplné a mají pro občany využitelnost. Participativní rozpočet by doporučila i ostatním městům zejména z důvodu nenásilného zapojení občanů do rozvoje města.

Na otázku, které projekty jsou občany nejčastěji navrhovány odpoví respondentka, že v roce 2024, tedy v prvním roce konání participativního rozpočtu se jednalo z větší části o doplnění aktivit pro trávení volného času. Např. byly do ploch veřejné zeleně v Pálavské aleji umístěny nové herní herky, v lesoparku to byl sdílený šachový stolek a další. Pro navrhovatele projektů je k dispozici koordinátor participativního rozpočtu.

Zpětná vazba a kontrola návrhů v Mikulově probíhá následujícím způsobem a to, že poté, co je podávání projektů v daném termínu ukončeno, je provedena kontrola proveditelnosti projektu. Každý navrhovatel je informován o hodnocení e-mailem. V případě kladného hodnocení postupuje projekt do hlasování. Projekty jsou prezentovány veřejnosti prostřednictvím webových stránek a na FB profilu města. Hlasování občanů probíhá elektronicky prostřednictvím speciálního formuláře. Respondentka dodává, že v roce 2024 se hlasování zúčastnilo 311 občanů a výsledky hlasování byly následně zveřejněny ve městském zpravodaji, webových stránkách a sociálních sítích města. Celkem bylo občanů podáno 18 projektů. Do procesu hlasování postoupilo celkem 16 projektů. Hlasování, kterého se zúčastnilo 311 občanů, probíhalo od 26. 2. do 26. 3. 2024. Schváleno k realizaci bylo 10 projektů, z toho 3 projekty se podařilo zrealizovat ještě v roce 2024, 3 projekty byly pozastaveny a zbývající projekty jsou ve fázi přípravě, nebo již aktuálně realizovány.

Na otázku týkající se kritiky obyvatel respondentka uvádí, že se s výraznou kritikou nesetkali, spíše se jednalo o dotazy a výzvy k doplnění nebo dovysvětlení některých informací. Dále, ale dodává, že se setkali s nezájmem ze strany obyvatel, o kterém především svědčí to, že do letošního ročníku participativního rozpočtu nebyl přihlášen žádný projekt.

13.6 Shrnutí rozhovorů

Rozhovory proběhly se zástupci 5 různých měst, které do nějaké míry využívají participativního rozpočtování. Rozhovory proběhly ve většině případech s koordinátory participativního rozpočtu. Vznik participativního rozpočtu byl do jisté míry ovlivněn jejich působností v programu Zdravých měst a agendy MA21, tato skutečnost platí pro město Břeclav, Hodonín a Znojmo.

Žádné z měst nemá jasně stanovené procento z rozpočtu na základě, kterého následně určuje částku vyčleněnou na participativní rozpočet. Všichni respondenti uvádí, že záleží na finanční situaci a také na zkušenostech. Všechny města používají podobné prostředky komunikace s občany jako místní noviny nebo sociální síť.

Všichni respondenti uvádí jako výhodu participativního rozpočtu jinou formu komunikace s občany a také vzdělávání obyvatel ve věcech týkajících se projektů a investování města. Jako kritiku nebo negativní zkušenosti s participativním rozpočtem uvádí respondenti, že se setkávají s kritikou ohledně vyčleněných financí na tento účel a dále také 3 z 5 měst uvádí, že mají problém s upadajícím zájmem obyvatel o účast v participativním rozpočtu.

14 POROVNÁNÍ PARTICIPATIVNÍHO ROZPOČTOVÁNÍ V JEDNOTLIVÝCH MĚSTECH

Výše uvedená města mají každé své pravidla pro vedení participativního rozpočtu a také tento nástroj používají různě dlouhou dobu. Pravidla a alokovaný obnos peněz se liší na základě velikosti města, jeho finančních možností a také na základě toho kolikrát ročník participativního ročníku se koná.

Následující tabulka poskytuje porovnání participativního rozpočtování v daných městech.

Tabulka 18 Porovnání participativních rozpočtů (vlastní zpracování)

Město	Podavatel projektu	Nákladové omezení návrhu posledního ročníku	Počet ročníků participativního rozpočtování	Podíl participativního rozpočtu na celkových výdajích	Počet hlasujících	Počet schválených návrhů za dobu existence PA
<i>Hodonín</i>	Osoba starší 15 let s trvalým bydlištěm v Hodoníně, také nezisková organizace se sídlem v Hodoníně. Jedna osoba může podat i více návrhů.	Vyčleněný obnos peněz je 2 miliony korun a nákladové omezení jednotlivých projektů je stanoven maximálním i náklady projektu, které nesmí překonat 750 tisíc korun .	V roce 2025 město Hodonín pořádá 4. ročník participativního rozpočtování.	Částka vyčleněná městem Hodonín na participativní rozpočet je 0,24 % v poměru celkových výdajů. Porovnání se týká posledního konaného ročníku.	V posledním ročníku se do hlasování zapojilo okolo 500 respondentů .	Během třech ročníků vzešlo 14 schválených projektů.
<i>Slavkov u Brna</i>	Fyzická osoba starší 15 let	Vyčleněný obnos peněz je stanoven	V roce 2025 město Slavkov u	Částka vyčleněná městem	V posledním realizovaném ročníku se	Během svého prvního

	s trvalým bydlíštěm ve městě Slavkov u Brna, každá osoba může podat více než jeden návrh.	na 500 tisíc korun a stejná hodnota tvoří maximální náklady jednoho projektu.	Brna pořádá 2. ročník participativního rozpočtování .	Slavkov na participativní rozpočet je 0,15 % v poměru celkových výdajů. Porovnání se týká posledního konaného ročníku.	do hlasování zapojilo okolo 200 občanů.	ročníku byl schválen jeden projekt.
<i>Břeclav</i>	Fyzická osoba starší 15 let s trvalým bydlíštěm ve městě Břeclav nebo právnická osoba se sídlem ve městě Břeclav.	Alokovaný obnos peněz je stanoven na 300 tisíc korun , tato částka zároveň tvoří maximální výši nákladu jednoho projektu a minimální hodnota nákladů byla stanovena na 20 tisíc korun.	V roce 2025 představilo město Břeclav 3. ročník participativního rozpočtování .	Částka vyčleněná městem Slavkov na participativní rozpočet je 0,03 % v poměru celkových výdajů. Porovnání se týká posledního konaného ročníku.	Město Břeclav nemá tyto data přístupné a nebylo ochotné je poskytnout.	Během dvou ročníků vzešly k realizaci dva návrhy.
<i>Znojmo</i>	Fyzická osoba starší 18 let s trvalým	Alokovaný obnos peněz byl 2 miliony	Město Znojmo má za sebou 6 ročníků	Částka vyčleněná městem Slavkov na	V posledním ročníku se do hlasování zapojilo 951	Město Znojmo během svých 6. ročníků

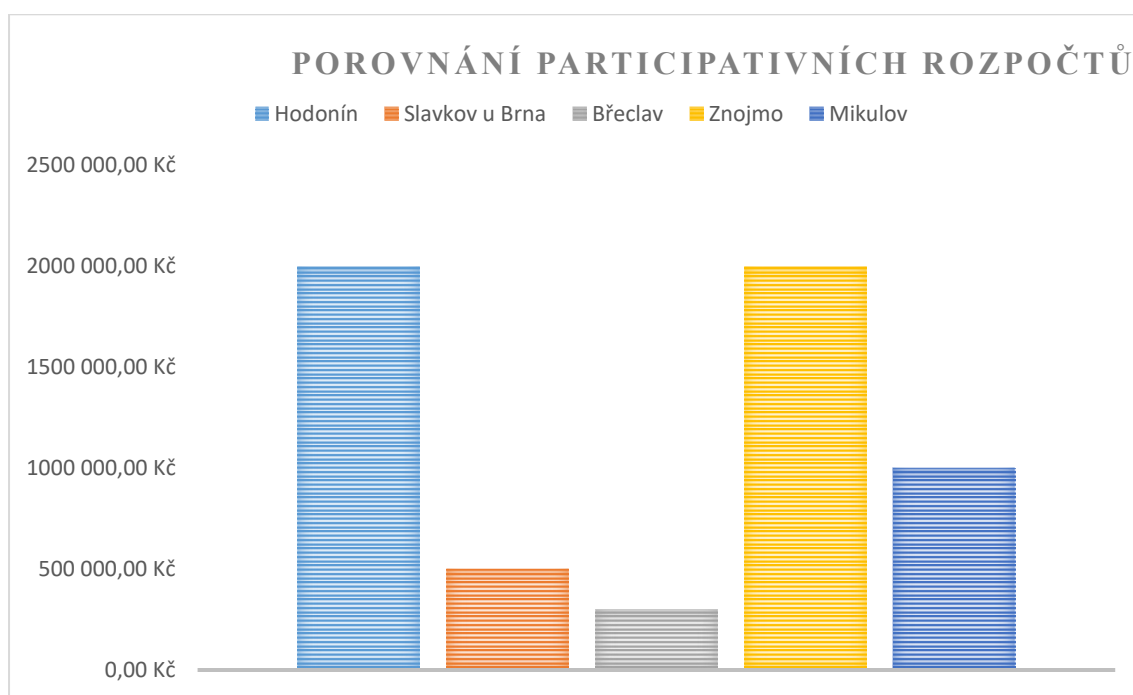
	bydlištěm ve městě Znojmo. Jedna osoba může podat více návrhů.	korun a maximální hodnota nákladů jednoho projektu je 1 milion korun a minimální hodnota byla stanovena 50 tisíc.	participativního rozpočtování, 1. ročník se konal v roce 2019.	participativní rozpočet je 0,15 % v poměru celkových výdajů. Porovnání se týká posledního konaného ročníku.	respondentů.	schválilo a zrealizovalo 40 projektů.
<i>Mikulov</i>	Fyzická osoba starší 18 let s trvalým bydlištěm ve městě Mikulov.	Město Mikulov pro participativní rozpočet vyčlenilo 1 milion korun , jimiž podpoří projekty s maximálními náklady stanovenými na 200 tisíc korun.	Město Mikulov představilo participativní rozpočet v roce 2024 a v roce 2025 představilo 2. ročník.	Částka vyčleněná městem Slavkov na participativní rozpočet je 0,93 % v poměru celkových výdajů. Porovnání se týká posledního konaného ročníku.	V posledním ročníku se do hlasování zapojilo 311 respondentů	Z prvního realizovaného ročníku bylo schváleno k realizaci 10 projektů.

Všechna města dohromady schválila a zrealizovala celkem 67 projektů, kolik každé město jednotlivě zrealizovalo je zobrazeno v tabulce výše. Mezi nejčastěji podporované projekty v daných městech patří různé typy hřišť ať už dětských, psích nebo workoutových. Celkem šlo o 14 projektů tohoto typu. V případě, že by se do této kategorie zařadily i jiné projekty na trávení volného času bylo by konečné číslo větší. Další častou oblastí jsou projekty zaměřené na zkrášlení veřejného prostoru jedná se výsadbu zeleně nebo instalace

různých okrasných prvků. V rámci rozhovorů i sami respondenti uváděli jako nejčastější zaměření návrhů projekty zabývající se trávením volného času.

Personální zajištění participativního rozpočtu je ve všech vybraných městech zajištěn koordinátorem pro participativní rozpočet, zároveň na základě rozhovoru vyplývá, že do celého procesu jsou zapojeny také další odbory obecního úřadu, kterých se dané projekty týkají.

Graf níže zobrazuje vizuální porovnání toho, jaký obnos peněz vyčlenila jednotlivá města pro participativní rozpočet. Nejvyšší obnos peněz pro participativní rozpočtování vyčlenilo města Hodonín a Znojmo a nejmenší částku vyčlenilo město Břeclav. Data zobrazené v grafu jsou částky z posledních dostupných ročníků participativního rozpočtu jednotlivých měst.

*Obrázek 7 Porovnání participativních rozpočtů daných měst
(vlastní zpracování)*

15 NÁVRHOVÁ ČÁST

Na základě rozhovorů se zástupci měst a charakteristiky jednotlivých participativních rozpočtů se návrh zaměřuje na zvýšení zájmu obyvatel o zapojení do procesu participativního rozpočtu. Z rozhovorů vyplynulo, že tři města se potýkají s poklesem zájmu ze strany občanů. Mají nižší počet návrhů a také se méně občanů zapojuje do hlasování.

Konkrétně lze tento pokles pozorovat na městech Hodonín, Znojmo a Mikulov. V případě města Hodonín se do prvního ročníku v roce 2019 přihlásilo 10 projektů a v roce 2023 byly podány pouze 4 projekty. v případě města Znojmo bylo v roce 2018 podáno 55 projektů, v dalších ročnících dochází k výraznému poklesu, například v roce 2023 bylo do participativního rozpočtu přihlášeno pouhých 8 projektů. U města Znojmo lze dle dostupných dat pozorovat i pokles občanů zapojených do hlasování, kdy v prvním roce se do hlasování zapojilo přes 2400 respondentů a v roce 2023 hlasovalo jen 951 respondentů. Město Mikulov se s tímto trendem také potýká, do prvního ročníku bylo přihlášeno 16 projektů a dle rozhovoru se zástupcem města Mikulov se dozvídáme, že do letošního ročníku nebyl přihlášen žádný projekt.

Tato skutečnost může být vyřešena určitým motivačním systémem nebo také pomocí změny komunikace o participativním rozpočtování městem.

Ke zvýšení zájmu obyvatel se podílet na participativním rozpočtování lze docílit za pomoci správně nastaveného motivačního systému. Cílem těchto prvků by bylo vyšší zapojení občanů ať už do navrhování projektů nebo do konečného hlasování.

Návrh je rozdělen na dvě části, první se zaměřuje na to, jak zvýšit počet navrhovaných projektů a další se zaměřuje na zvýšení zájmu obyvatel na hlasování.

V následujících podkapitolách budou představeny dva návrhy pomoci, kterých by města mohla daný problém vyřešit. Jedná se o pouhé doporučení a jednotlivá města by si mohla z těchto návrhů vybrat to, co jim nejvíce vyhovuje ať už dle jejich časové náročnosti nebo dle jejich finanční náročnosti.

15.1 Návrh na zvýšení počtu návrhů

Odůvodnění	klesající zapojení občanů do procesu participativního rozpočtu
Cílová skupina	potenciální navrhovatelé projektů, kteří splňují podmínky daného města k podání návrhu
Cíl návrhu	zvýšení počtu podaných návrhů
Finanční náročnost	20 000 – 40 000 Kč
Možné náklady	výtisk a zprostředkování rozhovorů v městském zpravodaji, možná cena pro navrhovatele vítězného návrhu, výroba certifikátů nebo odměna pro zapojené zaměstnance
Zodpovědná osoba	koordinátor participativního rozpočtu za dané město
Zpětná vazba a vyhodnocení	meziroční srovnání počtu návrhů, možnost dotazníků spokojenosti občanů a zpětná vazba od zodpovědné osoby

Pokles počtu podaných návrhů může být způsoben tím, že se občané necítí dostatečně ocenění za svou iniciativu. Chybí jim motivace návrhy podávat, protože v případě, že jejich návrh není vybrán, nedostává se jim dostatečného uznání. Zavedení jistých motivačních opatření by mohlo tuto skutečnost vyřešit.

Jedno z doporučení je určité ocenění všech navrhovatelů, jejichž projekty jsou v závěrečném hlasování. Toto ocenění by mohlo probíhat formou různých certifikátů/diplomů, kterým by každý navrhovatel byl obdarován. Tento malý krok může občanům ukázat, že si město jejich návrhu skutečně váží. Podobný efekt by mohlo mít jmenovité poděkování všem navrhovatelům v rámci výtisku městského zpravodaje. Spolu s poděkováním by mohl s každým proběhnout krátký rozhovor, kde navrhovatel mohl svůj

projekt více představit svým spoluobčanům. Rozhovory by probíhali na základě dobrovolnosti a ochoty jednotlivých navrhovatelů se jich zúčastnit. Navrhovatel projektu se bude cítit oceněn za své úsilí a také se tímto krokem mohou jednotlivé projekty více představit občanům.

Časová náročnost výše uvedeného doporučení by byla větší. Tento krok by některých případech prodloužit harmonogram daného participativního rozpočtu. Zodpovědná osoba by musela kontaktovat všechny navrhovatele a domluvit se s nimi. Rozhovory by musely proběhnout v období mezi zveřejněním návrhů a samotným hlasováním, rozhovory by měly být zveřejněny v městském zpravodaji nejpozději v měsíc, kdy začíná hlasování.

Dalším doporučením by bylo ocenění navrhovatele vítězného návrhu. V tomto případě by město mohlo vyčlenit pro navrhovatele malou peněžní nebo jinou odměnu např. formou poukázky. V rámci odměny by město mohlo pokusit se získat například místní podnikatelé jako sponzory, a zajistit tedy dar skrze ně. Zároveň by s navrhovatel vítězného návrhu proběhl rozhovor, který by byl také uveřejněný v městském zpravodaji.

Těmito kroky by město mohlo přilákat více občanů, aby se do participativního rozpočtu zapojili a dalo by jim najevo, že si jejich snahy opravdu váží a nejsou jejich podněty brány na lehkou váhu.

15.2 Návrh na zvýšení počtu hlasujících

Odůvodnění	klesající zapojení občanů do procesu participativního rozpočtu
Cílová skupina	občané jednotlivých měst, kteří jsou dle pravidel participativního rozpočtu schopni hlasovat
Cíl návrhu	zvýšení počtu hlasujících o výherní návrh
Finanční náročnost	10 000 – 20 000 Kč
Možné náklady	tisk papírových formulářů, náklady spojené s realizací stánku s prezentací návrhů a možností fyzického hlasování jakou je vypůjčení stánku, vybavení, tisk

propagačních materiálů nebo odměna pro zaměstnance úřadu, který bud stánek obsluhovat, ceny do tomboly

Zodpovědná osoba	koordinátor participativního rozpočtu za dané město
Zpětná vazba a vyhodnocení	meziroční srovnání počtu hlasů, možnost dotazníků spokojenosti občanů a zpětná vazba od zodpovědné osoby

Nižší účast může na hlasování může být zapříčiněna i špatnou komunikací o celém procesu. Zapojení nových způsobů propagace a komunikace může pomoci zvýšit počet občanů zapojených do hlasování. Z rozhovorů a obecného průzkumu participativního rozpočtu jednotlivých měst vyšlo, že většina měst využívá většinu komunikačních prostředků. V tomto případě by mohlo pomoci častější připomínání participativního rozpočtu ať už na sociálních sítích nebo v jiných dostupných médiích.

V případě získání více občanů k hlasování lze také využít fyzické akce. Většina měst využívá elektronického hlasování, některá také fyzické hlasování. Elektronické hlasování může eliminovat některé občany ze zapojení, zejména starší generace občanů, kteří nemají tolik zkušeností z moderními technologiemi. Proto v případě, že město nepoužívá fyzické hlasování, bylo by pro ně přínosné jej zavést například za pomoci papírových formulářů na veřejných místech jako úřad nebo knihovna atd. Tímto způsobem se o hlasování mohou dozvědět občané, kteří o něm třeba nevěděli nebo se do hlasování zapojí občané, kteří by se do něj běžně nezapojili.

Většina měst pořádá ročně několik veřejných akcí, ať už se jedná o kulturní nebo nějakou osvětu. Další způsob, jak získat více občanů k hlasování je zajištění stánku k hlasování na veřejných akcích města. Tímto způsobem se do hlasování mohou zapojit i občané, kteří by se normálně nezapojili. Stánek by byl obsluhován zaměstnancem městského úřadu, stánek by obsahoval stručnou prezentaci všech projektů, hlasovací lístky a urnu. Návštěvníky dané akce může stánek zaujmout, mohou si prohlédnout navrhované projekty jinak než přes online zdroje. Přítomnost pracovníka městského úřadu, nejlépe někoho, kdo participativnímu rozpočtu rozumí, může celému procesu pomoci.

Další způsob, jak zvýšit zájem občanů o zapojení se do hlasování o vítězný návrh participativního rozpočtu by mohlo být nastavení jisté finanční odměny nebo jiné odměny. Finanční odměna anebo udělení jiné ceny by probíhalo formou losování tzv. tomboly. Tímto krokem by občané měli mimo pocitu, že rozhodují o dění ve svém městě, také jinou motivaci se do hlasování zapojit. V případě této „tomboly“ by každý občan, který by se zapojil do hlasování o vítězném návrhu, byl zařazen do slosování o malou cenu. Vyhlášení vítěze tohoto slosování by proběhlo současně s vyhlášením vítězného návrhu. K zajištění odměn pro hlasující by město mohlo oslovit např. místní podnikatele jako sponzory a tímto způsobem by došlo ke snížení nákladů na tento návrh.

ZÁVĚR

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, a to na teoretickou a praktickou část. V teoretické části byla provedena literární rešerše a jsou v ní definované pojmy týkající se veřejné správy, rozpočtování, participace a místního a regionálního rozvoje. Teoretická část práce je rozdělena na pět kapitol. První kapitola se stručně věnuje veřejné správě, především rozdělení veřejné správy v rámci České republiky. Druhá kapitola je zaměřena na rozpočtování, je zde definovaná základní struktura rozpočtů České republiky, rozpočty místních samospráv nebo je zde popsán rozpočtový proces. Třetí kapitola je věnována participaci a čtvrtá kapitola participativním rozpočtům. Ve třetí kapitole jsou popsány základní prvky participace a různé formy jejího využití. Kapitola věnující se participativním rozpočtům popisuje základní principy participativního rozpočtování, výhody a nevýhody jeho využití a také celý proces participativního rozpočtování. Poslední kapitola je zaměřená na místní a regionální rozvoj, jsou zde definovány základní pojmy týkající se této problematiky a také její souvislost s participativními rozpočty. Na konci teoretické části se nachází její shrnutí, které poskytuje přehled nejdůležitějších a nejzákladnějších pojmů.

Cílem práce bylo popsat přístupy vybraných měst k participativnímu rozpočtování, popsat jejich proces participativního rozpočtu a identifikovat možné problémy, které se objevují.

V praktické části byla provedená zkrácená socioekonomická analýza Jihomoravského kraje a také jednotlivých měst. V praktická část se zaměřila na pět měst Jihomoravského kraje, těmito městy jsou Hodonín, Slavkov u Brna, Břeclav, Znojmo a Mikulov. U každého z měst je sepsána krátká charakteristika města (základní informace, zajímavá místa, občanská vybavenost, počet obyvatel a nezaměstnanost) a krátký náhled do hospodaření měst, dále krátký výpis a charakteristika strategických dokumentů jednotlivých měst a jejich návaznost na participativní rozpočet. Poslední podkapitolou je popis participativního rozpočtu jednotlivých měst. Tato podkapitola se snaží přiblížit fungování participativních rozpočtů, kolik ročníku má dané město už za sebou, jaké projekty byly úspěšné, jaký finanční obnos město na tento účel vyčleňuje a jak má dané město nastavená pravidla participativního rozpočtování.

V rámci teoretické části proběhly také rozhovory se zástupci jednotlivých měst. Ve většině případů proběhly rozhovory s koordinátory participativních rozpočtů. Rozhovory byly uskutečněny v online prostředí. Respondentům byly položeny otázky týkající se jejich zkušeností s participativním rozpočtem, nastavení v jejich městě, co vnímají jako výhody a

nevýhody nebo zda by tento nástroj doporučili i ostatním městům. Následovně na základě charakteristiky měst a rozhovorů byla sepsána kapitola, která se věnuje porovnání participativních rozpočtu daných měst.

Na základě sekundárních dat a uskutečněných rozhovorů byl vytvořen návrh zaměřující se na zvýšení zapojení veřejnosti do participativního rozpočtování. Návrh se skládá ze dvou doporučení, jedno se zaměřuje na zvýšení počtu podaných návrhů a druhé doporučení se týká zvýšení počtu obyvatel, kteří se zapojí do konečného hlasování. V rámci těchto návrhů je definováno odůvodnění návrhu, cílová skupina, cíl návrhu, finanční náročnost, možné náklady, zodpovědná osoba, zpětná vazba a stručný popis samotného návrhu. Oba návrhy se skládají ze zavedení prvků motivace jako je jasně vytyčené ocenění občanů nebo zavedení odměn pro zúčastněné občany. Jedná se o doporučení pro dané města, z nichž si mohou vybrat nebo aplikovat pouze některé prvky z návrhu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AGORA CE O.P.S., © 2025. *O participativním rozpočtu*. Online. In: Participativní rozpočet. Dostupné z: <https://www.participativni-rozpocet.cz/o-participativnim-rozpocetu/>. [cit. 2025-03-21].

CENIA, © 2017. *Místní Agenda 21 – zapojování veřejnosti do plánování a rozhodování*. Online. In: *Místní Agenda 21*. Dostupné z: <https://ma21.cenia.cz/cs-cz/oma21/participacevma21.aspx>. [cit. 2025-03-20].

ČERNÝ, Vojtěch, 2016. *Metodika tvorby participativního rozpočtu pro města v ČR*. Online. Agora CE. ISBN 978-80-906397-4-4. Dostupné z: https://www.participativni-rozpocet.cz/wp-content/uploads/2017/05/Metodika_Participativni_rozpocet_AGORA_CE.pdf?utm_source=chatgpt.com. [cit. 2025-03-08].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2025. *Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP*. Online. Český statistický úřad. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=30853&pvoch=6206&pvo=ZAMD004&sp=A&pvokc=65&c=v3%7E2_RP2024MP12DPPDM&str=v135. [cit. 2025-04-20].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, © 2025. *Počet a pohyb obyvatel*. Online. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=33155>. [cit. 2025-03-14].

DAMERI, Renata Paola, 2017. *Smart city implementation: creating economic and public value in innovative urban systems*. Progress in IS. Cham: Springer. ISBN 978-3-319-45765-9.

HEGER, Vladimír, 2012. *Komunikace ve veřejné správě*. Žurnalistika a komunikace. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3779-9.

JIHOMORAVSKÝ KRAJ, © 2020. *O kraji*. Online. Jihomoravský kraj. Dostupné z: <https://www.jmk.cz/content/10870>. [cit. 2025-03-10].

JIHOMORAVSKÝ KRAJ, 2021. *Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2021+*. Online. In: *Jihomoravský kraj*. Dostupné z: <https://lepsikraj.cz/download/1srjmk-2021-analyticka-cast.pdf>. [cit. 2025-03-10].

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a PEKOVÁ, Jitka, 2012. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 9788073579104.

KLIMOVSKÝ, Daniel, 2022. *Participatívne rozpočtovanie*. 2. doplnené a rozšírené vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-571-0491-9.

MAAYTOVÁ, Alena; OCHRANA, František a PAVEL, Jan, 2015. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Expert. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5561-8.

MÆRØE, Anders Røsten; NORTA, Alexander; TSAP, Valentyna a PAPPEL, Ingrid, 2021. Increasing citizen participation in e-participatory budgeting processes. Online. Journal of Information Technology & Politics. 2021-04-03, roč. 18, č. 2, s. 125-147. ISSN 1933-1681. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19331681.2020.1821421>. [cit. 2025-04-13]

MAIER, Karel, 2012. *Udržitelný rozvoj území*. Praha: Grada. ISBN 9788024741987.

MĚSTO BŘECLAV, © 2025. *STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE MĚSTA BŘECLAV: PRO OBDOBÍ 2022–2030*. Online. In: MĚSTO BŘECLAV. Město Břeclav. Dostupné z: <https://breclav.eu/d-doc/1/15221/638683213808800000/Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n%20rozvoje%20m%C4%9Bsta%20B%C5%99eclav%20-%20aktualizace.pdf>. [cit. 2025-04-05].

MĚSTO BŘECLAV, © 2025. *Zdravé město a MA21*. Online. Město Břeclav. Dostupné z: <https://breclav.eu/zdrave-mesto>. [cit. 2025-04-05].

MĚSTO HODONÍN, © 2025. *Město Hodonín oficiální web*. Online. Dostupné z: <https://www.hodonin.eu/>. [cit. 2025-03-26].

MĚSTO HODONÍN, © 2025. *Strategický plán rozvoje města: Marketingový plán komunikace a participace*. Online. In: MĚSTO HODONÍN. Město Hodonín. Dostupné z: https://www.hodonin.eu/assets/File.ashx?id_org=4041&id_dokumenty=1091173. [cit. 2025-04-18].

MĚSTO HODONÍN, ©2021. *Koncepce využití moderních technologických řešení ve vazbě na výzvy 21.století v podmínkách města Hodonína*. Online. In: MĚSTO HODONÍN. Město Hodonín. Dostupné z: https://www.hodonin.eu/assets/File.ashx?id_org=4041&id_dokumenty=1117280. [cit. 2025-04-18].

MĚSTO HODONÍN, 2016. *Strategický plán rozvoje města: Návrhová část strategického plánu rozvoje města*. Online. In: MĚSTO HODONÍN. Město Hodonín. Dostupné

z: https://hodonin.eu/assets/File.ashx?id_org=4041&id_dokumenty=1093770. [cit. 2025-04-18].

MĚSTO MIKULOV, © 2013. *Strategický plán rozvoje města Mikulov 2013-2026*. Online. In: MĚSTO MIKULOV. Město Mikulov. Dostupné z: [https://www.mikulov.cz/data/content_files/18/382441_SPRM - Mikulov 2013 - 2026.pdf](https://www.mikulov.cz/data/content_files/18/382441_SPRM_-_Mikulov_2013_-_2026.pdf). [cit. 2025-04-08].

MĚSTO MIKULOV, © 2025. *Město Mikulov, Město s vůní jihu*. Online. Město Mikulov. Dostupné z: <https://www.mikulov.cz/>. [cit. 2025-04-08].

MĚSTO MIKULOV, © 2025. *Tvoříme Mikulov*. Online. Město Mikulov. Dostupné z: <https://www.mikulov.cz/obcan/tvorime-mikulov>. [cit. 2025-04-08].

MĚSTO MIKULOV, 2024. *Mikulov 2035: Strategie rozvoje města*. Online. In: MĚSTO MIKULOV. Město Mikulov. Dostupné z: https://www.mikulov.cz/data/content_files/530/mikulov-strategie-2035-final.pdf. [cit. 2025-04-20].

MĚSTO ZNOJMO, © 2023. *Strategie rozvoje města Znojma na roky 2024–2030*. Online. In: MĚSTO ZNOJMO. Město Znojmo. Dostupné z: https://www.znojmocity.cz/assets/File.ashx?id_org=19341&id_dokumenty=90521. [cit. 2025-04-19].

MĚSTO ZNOJMO, © 2025. *Oficiální stránky města Znojma*. Online. Město Znojmo. Dostupné z: <https://www.znojmocity.cz/>. [cit. 2025-04-05].

MĚSTO ZNOJMO, © 2025. *Tvoříme Znojmo*. Online. Znojmo: Zdravé město. Dostupné z: <https://www.znojmo-zdravemesto.cz/tvorime%2Dznojmo/ms-1005/p1=1005>. [cit. 2025-04-05].

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, © 2025. *Strategický rámec Česká republika 2030*. Online. In: Česká republika 2030. Dostupné z: <https://www.cr2030.cz/udrzitelny-rozvoj-v-ceske-republice/strategicky-ramec-ceska-republika-2030>. [cit. 2025-03-13].

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, © 2025. *Udržitelný rozvoj*. Online. In: *Ministerstvo životního prostředí*. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj. [cit. 2025-03-13].

MONITOR STATNÍ POKLADNA: Informační portál Ministerstva financí [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, © 2025 [cit. 2025-04-05]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.gov.cz/>

NÁRODNÍ ROZPOČTOVÁ RADA, © 2025. *Vše o veřejných financích*. Online. In: *Národní rozpočtová rada*. Dostupné z: <https://www.rozpocetovarada.cz/o-verejnych-financich/vse-o-verejnych-financich/>. [cit. 2025-03-05].

OBCE V DATECH, © 2025. *Obce v datech*. Online. *Obce v datech*. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/>. [cit. 2025-04-01].

OECD, 2023. *Přehled o stavu veřejné správy: Česká Republika*. OECD Publishing. ISBN 978-82-64-77155-0.

OCHRANA, František; PAVEL, Jan a VÍTEK, Leoš, 2010. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. Expert. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3228-2.

OSN, © 2025. *Cíle udržitelného rozvoje*. Online. In: *OSN*. Dostupné z: <https://osn.cz/osn/hlavni-temata/cile-udrzitelneho-rozvoje-sdgs/>. [cit. 2025-03-13].

PAVLÍK, Marek, 2014. *Jak úspěšně řídit obec a region: cíle, nástroje, trendy, zahraniční zkušenosti*. Manažer. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5256-3.

PAVLÍK, Marek, 2020. *Regiony budoucnosti*. Praha: Grada. ISBN 9788027113101.

PEKOVÁ, Jitka, 2011. *Veřejné finance: Teorie a praxe ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 9788073576981.

PEKOVÁ, Jitka; PILNÝ, Jaroslav a JETMAR, Marek, 2008. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI. ISBN 9788073573515.

PinCity Hodonín, © 2025. Online. Dostupné z: <https://hodonin.pincity.cz/>. [cit. 2025-04-05].

PinCity Slavkov u Brna, © 2025. Online. Dostupné z: <https://slavkov.pincity.cz/participativni-rozpocet/2025>. [cit. 2025-04-05].

PORTO DE OLIVEIRA, Osmany, 2017. *International Policy Diffusion and Participatory Budgeting : Ambassadors of Participation, International Institutions and Transnational Networks*. Online. Cham: Springer International Publishing : Imprint: Palgrave Macmillan. ISBN 9783319433370. Dostupné z: <https://link-springer-com.proxy.k.utb.cz/book/10.1007/978-3-319-43337-0>. [cit. 2025-03-03].

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 9788024756080.

SHAH, Anwar (ed.), 2007. *Participatory budgeting*. Public sector, governance, and accountability series. Washington, D.C: World Bank. ISBN 978-0-8213-6923-4.

SLAVKOV U BRNA, © 2025. *Město Slavkov u Brna*. Online. Slavkov u Brna. Dostupné z: <https://www.slavkov.cz/>. [cit. 2025-04-09].

SLAVKOV U BRNA, © 2025. *Strategický plán rozvoje města Slavkov u Brna*. Online. In: SLAVKOV U BRNA. Slavkov u Brna. Dostupné z: https://www.slavkov.cz/wp-content/uploads/2019/03/Strategicky_plan_rozvoje_mesta_Slavkov-u-Brna.pdf. [cit. 2025-04-20].

STEJSKAL, Jan a KOVÁRNÍK, Jaroslav, 2009. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál. ISBN 9788073675882.

SVATOŠ, Miroslav, 2009. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. Expert. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2708-0.

ŠPAČEK, David, 2012. *EGovernment: cíle, trendy a přístupy k jeho hodnocení*. Beckova edice ekonomie. V Praze: Beck. ISBN 978-80-7400-261-8.

VOJTÍŠKOVÁ, Miroslava, 2018. *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. ISBN 978-80-87544-99-0.

VRIES, Michiel S. de; NEMEC, Juraj a ŠPAČEK, David (ed.), 2022. *International trends in participatory budgeting: between trivial pursuits and best practices*. Governance and Public Management. Cham: Palgrave Macmillan. ISBN 978-3-030-79932-8.

Vyhláška č. 412/2021 Sb. Vyhláška o rozpočtové skladbě, © 2025. Online. Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-412/zneni-20250101>. [cit. 2025-03-08].

Zákon č. 250/2000 Sb. Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, © 2025. Online. Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>. [cit. 2025-03-08].

Zákon č. 283/2021 Sb. Stavební zákon, © 2025. Online. Zákony pro lidi. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-283>. [cit. 2025-03-08].

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1 Rozpočtová soustava ČR (vlastní zpracování)</i>	<i>18</i>
<i>Obrázek 2 Žebřík participace (Zdroj: Klimovský, 2022)</i>	<i>26</i>
<i>Obrázek 3 Mapa zobrazující obce používající participativní rozpočet (Zdroj: Agora CE o.p.s., © 2025)</i>	<i>29</i>
<i>Obrázek 4 Grafické znázornění vzniku participativního rozpočtu (Zdroj: vlastní zpracování)</i>	<i>33</i>
<i>Obrázek 5 Cíle udržitelného rozvoje dle OSN (Zdroj: OSN, © 2025)</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 6 Mapa rozložení JMK (Zdroj: Jihomoravského kraje, 2021)</i>	<i>43</i>
<i>Obrázek 7 Porovnání participativních rozpočtů daných měst (vlastní zpracování)</i>	<i>81</i>

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Vývoj počtu obyvatel JHK (Zdroj: ČSÚ, © 2025)</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 2 Podíl nezaměstnaných v % Jihomoravský kraj (Zdroj: ČSÚ, © 2025)</i>	<i>44</i>
<i>Tabulka 3 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Hodonín (Zdroj: ČSÚ, © 2025).....</i>	<i>45</i>
<i>Tabulka 4 Rozpočet za rok 2024 města Hodonín (Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)</i>	<i>46</i>
<i>Tabulka 5 Participativní rozpočet Hodonín (Zdroj: PinCity Hodonín, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>48</i>
<i>Tabulka 6 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Slavkov u Brna (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování)</i>	<i>51</i>
<i>Tabulka 7 Rozpočet za rok 2024 města Slavkov u Brna (Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)</i>	<i>52</i>
<i>Tabulka 8 Participativní rozpočet Slavkov u Brna (Zdroj: Slavkov u Brna, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>53</i>
<i>Tabulka 9 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Břeclav (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>55</i>
<i>Tabulka 10 Rozpočet za rok 2024 města Břeclav (Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)</i>	<i>56</i>
<i>Tabulka 11 Participativní rozpočet Břeclav (Zdroj: Město Břeclav, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>57</i>
<i>Tabulka 12 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Znojmo (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>60</i>
<i>Tabulka 13 Rozpočet za rok 2024 města Znojmo (Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)</i>	<i>61</i>
<i>Tabulka 14 Participativní rozpočet Znojmo (Zdroj: Město Znojmo, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>62</i>
<i>Tabulka 15 Počet obyvatel a nezaměstnanost města Mikulov (Zdroj: ČSÚ, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>65</i>
<i>Tabulka 16 Rozpočet za rok 2024 město Mikulov (Zdroj: Monitor Státní Pokladny, © 2025, vlastní zpracování)</i>	<i>66</i>
<i>Tabulka 17 Participativní rozpočet Mikulov (Zdroj: Město Mikulov, © 2025, vlastní zpracování).....</i>	<i>68</i>
<i>Tabulka 18 Porovnání participativních rozpočtů (vlastní zpracování)</i>	<i>78</i>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§ paragraf

Apod. a podobně

Atd. a tak dále

ČR Česká republika

ČSÚ Český statistický úřad

MA21 Místní agenda 21

MAS Místní akční skupiny

Např. Například

OECD Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSN Organizace spojených národů

OSS organizační složky státu

PA participativní rozpočet

PPP Puplic-Private Partnership

Sb. sbírky

Tvz. tak zvaně